

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ЗАПОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
НА 2026 РІК**

2
ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Зміст та основні цілі Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік	5
1.1. Зміст та основні цілі Програми	5
1.2. Зв'язок Програми з іншими документами державного планування	6
2. Характеристика поточного стану довкілля м. Запоріжжя у тому числі здоров'я населення, та прогностні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	6
2.1.1. Викиди в атмосферу і забруднення атмосферного повітря	7
2.1.2. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря	9
2.2. Водні ресурси	9
2.2.1. Якість питного водозабезпечення	12
2.2.2. Радіаційний стан поверхневих вод	12
2.2.3. Наслідки для міста від підриву Каховської ГЕС	13
2.3. Стан фауни, флори, біорізноманіття	13
2.3.1. Смарагдова мережа	14
2.4. Природоохоронні території	16
2.5. Об'єкти культурної спадщини та матеріальні активи	17
2.6. Ґрунти	18
2.7. Надра	19
2.8. Кліматичні фактори	19
2.9. Управління відходами	20
2.10. Демографічна ситуація і здоров'я населення	23
2.11. Прогностні зміни поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено	25
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	27
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	30
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	33
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо-	36

та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	41
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	44
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	46
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	48
11. Резюме	48

ВСТУП

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, документів державного планування.

Метою стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО) є забезпечення сталого розвитку Запорізької міської територіальної громади шляхом інтегрування екологічних вимог, охорони довкілля, безпеки життєдіяльності та здоров'я населення на етапі планування. Стратегічний аналіз дозволяє своєчасно запобігти або пом'якшити потенційні негативні екологічні наслідки, які можуть виникнути в процесі реалізації планової діяльності.

Міжнародним правовим документом щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015). Цей Протокол, Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС від 21.03.2014, а також Закон України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» послужили правовим підґрунтям для розроблення та ухвалення Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Положення цих правових актів використовуються також при здійсненні СЕО документів державного планування (ДДП) в Україні.

Об'єктом стратегічної екологічної оцінки є Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік (Далі Програма).

Підготовка Звіту про стратегічну екологічну оцінку Програми виконана з урахуванням Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування (Наказ Мінприроди від 10.08.2018 № 296 (зі змінами) та положень Постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», Методичних рекомендацій щодо врахування кліматичного компонента в ДДП та під час здійснення стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля (наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 31.10.2024 № 1382) інших нормативно-правових актів тощо.

Для підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку створено робочу групу з проведення СЕО (Наказ департаменту економічного розвитку Запорізької міської ради від 14.10.2025 № 48р).

1. Зміст та основні цілі Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік, її зв'язок з іншими документами державного планування

1.1. Зміст та основні цілі Програми

Метою Програми є стабілізація економіки, зростання рівня безпеки та добробуту мешканців міста Запоріжжя, забезпечення функціонування всіх сфер життєдіяльності громади в сучасних умовах, запровадження елементів повоєнного відновлення, імплементація на місцевому рівні державної політики розвитку громад та територій України.

Цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку Запорізької міської територіальної громади (далі ЗМТГ) на 2026 рік відповідають меті, стратегічним та оперативним цілям оновленої державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

На 2026 рік *пріоритетні напрямки розвитку*: відновлення муніципальної інфраструктури міського господарства та захист містян; забезпечення енергетичної стійкості; збереження та зростання економіки громади, сприяння розвитку підприємництва; розвиток людського капіталу на принципах доступності та інклюзії, надання якісних соціальних та публічних послуг; залучення інвестицій, співпраця з міжнародними партнерами.

Завдання та заходи Програми розроблено на підставі міських цільових програм по всіх галузях міського господарства.

На 2026 рік визначено такі пріоритетні заходи та завдання Програми:

- економічний та інвестиційний розвиток. Енергозбереження.
- бізнес-середовище та адміністративні послуги;
- збереження та розвиток людського капіталу;
- ефективна житлово-комунальна інфраструктура;
- якісне управління активами;
- природокористування та безпека життєдіяльності.

Розроблення та затвердження програм економічного і соціального розвитку областей, районів, міст на наступний рік здійснюється відповідно до положень чинного законодавства, зокрема законів України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 № 1602-III (зі змінами), «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VII (зі змінами), «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами), постанов Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету», від 06.08.2025 № 946 «Про схвалення прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2026-2028 роки», від 27.06.2025 № 774 «Про схвалення Бюджетної декларації на 2026-2028 роки», положень Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р тощо.

1.2. Зв'язок Програми з іншими документами державного планування

Програма розробляється на короткостроковий період, до її складу включені основні заходи міських цільових програм, спрямовані на стійкість та стабільне функціонування міста із урахуванням повоєнного відновлення.

У Програмі враховано положення документів державного планування, які діють на державному та регіональному рівнях, а саме:

- Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 щодо Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року;
- Програми діяльності Кабінету Міністрів України (затвердженої постановою Верховної Ради України від 04.06.2020 № 665-IX);
- Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;
- Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 02.06.2021 № 225/2021;
- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2025 № 272);
- Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Закону України «Про природно-заповідний фонд України»;
- Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443-р;
- Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р;
- Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;
- Державної стратегії управління лісами України до 2035 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.12.2021 № 1777-р;
- Водної стратегії України на період до 2050 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134;
- Ріо - Конвенцій та інших міжнародних угод природоохоронного спрямування;
- Плану дій з адаптації до наслідків зміни клімату міста Запоріжжя, затвердженого рішенням Запорізької міської ради від 27.05.2020 № 38;
- інших нормативно-правових актів.

2. Характеристика поточного стану довкілля м. Запоріжжя, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Для характеристики поточного стану довкілля м. Запоріжжя використано дані Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Головного управління статистики у Запорізькій області, Запорізького обласного центру з гідрометеорології (дані метеостанції Запоріжжя), Відокремленого підрозділу

«Запорізький відділ державної установи «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» («Санітарно-епідеміологічна характеристика м. Запоріжжя за 2024 рік), Державної екологічної інспекції Південного округу, Екологічний паспорт Запорізької області за 2024 рік, Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Запорізької області у 2024 році, Інформаційно-аналітичного огляду стану довкілля в Запорізькій області, Звіту про стан виконання у 2024 році Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року тощо.

Стан довкілля території міста Запоріжжя визначається природними умовами, наявністю та функціонуванням об'єктів життєзабезпечення, соціокультурного призначення та виробничої сфери. Остання є ключовою у формуванні факторів впливу на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, земельних територій, екосистемного та біологічного різноманіття.

2.1.1. Викиди в атмосферу і забруднення атмосферного повітря

Головним чином забруднюють повітряний басейн міста промислові підприємства. Крім того, істотно забруднює атмосферне повітря міста транзитний автотранспорт, який не підлягає обліку.

Додаткове погіршення стану атмосферного повітря сталося внаслідок терористичних дій російської федерації в Україні. Станом на 01.01.2025 загальна сума розрахованих збитків внаслідок терористичних дій російської федерації в м. Запоріжжя щодо забруднення атмосферного повітря склала – 29703,099 тис. грн, а станом на 01.10.2025 – 33 633,124 тис. грн.

У 2024 році обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (без урахування вуглецю діоксиду) склали 53,8 тис. т, що становить 103,9% до обсягів викидів за 2023 рік.

Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря міста

Викиди	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
Усього, у тому числі:	-	-	-	-	-
від стаціонарних джерел	64,7	67,6	46,4	51,8	53,8**
від автотранспорту	_*	_*	_*	_*	_*

* - з 2016 року органи статистики не розраховують викиди забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від транспортних засобів.

** - за інформацією Головного управління статистики у Запорізькій області дані за 2024 рік наведені по Запорізькій територіальній громаді Запорізької області.

Джерело інформації: Головного управління статистики у Запорізькій області

Систематичні спостереження за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі міста проводяться Запорізьким обласним центром з

гідрометеорології та Державною установою «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України».

За даними досліджень ДУ «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» у місцях проживання та відпочинку населення м. Запоріжжя у 2024 році відібрано 983 проби атмосферного повітря. Перевищення гранично допустимих концентрацій (далі ГДК) забруднюючих речовин виявлено у 201 пробі, що складає 20,5% від загальної кількості проб (у 2023 році – 16,1% з перевищеннями).

Перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у 2024 році були зафіксовані по пилу, фенолу, сірководню та формальдегіду.

Найбільше забруднення атмосфери визначалося у Заводському (58,1% від загальної кількості досліджених проб по району), Дніпровському (30,7%), Шевченківському (26,7%), Вознесенівському (24,9%), Комунарському (24,2%), Олександрівському (17,3%) районах. В Хортицькому районі перевищення не реєструвалися.

За даними спостережень за якістю атмосферного повітря, які проводяться Запорізьким обласним центром з гідрометеорології на 5-ти стаціонарних постах у 2024 році середньомісячні концентрації по місту перевищували ГДК в 1,6 разів по двоокису азоту, в 2,0 рази по фенолу і в 2,2 рази по формальдегіду.

Середньомісячні концентрації пилу, оксиду вуглецю, оксиду азоту, двоокису сірки, хлористого водню, фтористого водню не перевищували ГДК.

У 2024 році основними забруднювачами атмосферного повітря виконані наступні природоохоронні заходи щодо скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин. ***

ПАТ «Запоріжсталь»:

ТЕЦ. Виробництво теплової енергії пароводяними підігрівачами ТФК КЦ № 2 замість водогрійного котлу ПТВМ-50 при температурі зовнішнього повітря до -5⁰С;

ЦГП. Модернізація конструкції насадок регенераторів груп нагрівальних колодязів № 13, що є невід'ємною частиною групи нагрівальних колодязів.

ПрАТ «Укрграфіт»:

встановлення сучасного парового котла Garioni Naval замість котла утилізатора РК-25-1,4/320, очікуване зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин становить: оксиду вуглецю – 4,72 т/рік, оксидів азоту – 24,78 т/рік.

ПрАТ «Запоріжжкокс»:

капітальний ремонт камер коксової батареї № 2 з перекладкою 4-х простінків;

капітальний ремонт коксових батарей №№ 5,6;

капітальний ремонт комплексу мокрого гасіння КБ-2;

поточний ремонт камер коксування коксових батарей № 2, 5, 6 методом керамічної наплавки та поточний ремонт газового і дверного господарства КБ № 2, 5, 6 коксового цеху.

*** Джерело інформації «Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Запорізької області у 2024 році».

2.1.2. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

Однією з характеристик забруднення атмосферного повітря є рівень радіації.

Запорізький обласний центр з гідрометеорології ЦГМ у 2024 році проводив спостереження за потужністю експозиційної дози гамма-випромінювання на місцевості в районі метеомайданчика на метеорологічній станції, яка розташована на території м. Запоріжжя.

Динаміка потужності експозиційної дози гамма-випромінювання за даними спостережень метеорологічних станцій, які розташовані на території м. Запоріжжя

Назва Метеостанції	Гамма - фон, мкР/год		
	Рівень природного фону (до аварії на ЧАЕС)	Максимальні та мінімальні результати щоденних вимірювань ПЕД за період 1991-2024 рр.	Середній за 2024 рік
Метеостанція Запоріжжя (м. Запоріжжя)	12	5-25	13

Джерело інформації: «Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Запорізької області у 2024 році».

Фахівцями Відокремленого підрозділу «Запорізький відділ ДУ «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб міністерства охорони здоров'я України» проведено 4065 вимірів гамма-фону на території житлової забудови міста, показники не перевищують середньобагаторічних (6 - 20 мкР/годину).

2.2. Водні ресурси

Місто Запоріжжя розташовано на р. Дніпро. Від міста до гирла 331 км, довжина річки в межах міста складає 24,2 км. Русло р. Дніпро в районі міста зарегульовано Дніпровським і Каховським водосховищами.

У червні 2023 року припинило своє існування Каховське водосховище. Внаслідок терористичних дій російської федерації зруйнована дамба Каховської ГЕС, що спричинило витік води з Каховського водосховища та осушення його дна.

Гідрографічна мережа Запоріжжя складається, окрім р. Дніпро, з малих річок: Мокра, Суха Московка, Верхня, Середня та Нижня Хортиця, великої кількості струмків і балок. Довжина малих річок у межах міста складає 26 км, струмків – 11,5 км, балок із водотоками – 22,3 км. Річка Дніпро є джерелом водопостачання промислових об'єктів міста, джерелом енергії, а також повністю задовольняє господарсько-питні потреби міста, є транспортною артерією та цінним рекреаційним ресурсом.

Протягом останніх років забір води по місту складає 150 – 186 млн м³/рік. Загальний скид поверхневих вод за останні 5 років зменшився зі 112,1 млн. м³/рік до 98,4 млн. м³/рік.

За даними ДУ «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» упродовж 2024 року із річки Дніпро відібрано та

досліджено 442 проби, що на 28,7% більше кількості відібраних проб за 2023 рік, з них:

- у місцях водозаборів було досліджено 157 проб, 76 – на мікробіологічні та 81 – на санітарно-хімічні показники. Нестандартні результати за мікробіологічними показниками виявлені у 8 пробах (10,5%) за кількістю ЛПКП, за санітарно-хімічними показниками всі відібрані проби (100,0%) не відповідали гігієнічним нормативам (за показниками рН, забарвлення, завислі речовини, біохімічне, хімічне споживання кисню та розчинений кисень).

- у зонах рекреації та відпочинку населення відібрано 285 проб, з них 142 – на мікробіологічні та 143 – на санітарно-хімічні показники. Відхилення за мікробіологічними показниками виявлені в 76 пробах (53,5%) за кількістю ЛПКП, за санітарно-хімічними показниками – 143 проби (100%) не відповідали гігієнічним нормативам (за показниками забарвлення, завислі речовини, розчинений кисень, БСК, ХСК, рН, сухий залишок).

Рік	Місце відбору проб	Сан-хім. показники		Мікробіол. показники	
		К-сть відібраних проб	З них нестанд. проб	К-сть відібраних проб	З них нестанд. проб
2023	Водозабір р. Дніпро	96	94 / 97,9%	97	44/45,4%
	Місця водокористування р. Дніпро	157	157 / 100%	159	140/88,1%
2024	Водозабір р. Дніпро	81	81 / 100%	76	8/10,5%
	Місця водокористування р. Дніпро	143	143 / 100%	142	76/53,5%

Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.

Аналізуючи підсумки моніторингу якості води річки Дніпро, в 2024 році спостерігаємо зниження відсотку нестандартних проб за мікробіологічними показниками, але в той же час відмічається тенденція особливо великого вмісту у воді лактозопозитивних кишкових паличок, що свідчить про зниження процесів самоочищення водоймища.

Упродовж 2023 та 2024 років відмічається збереження стабільно високих показників відхилень за санітарно-хімічними показниками. Річка Дніпро потребує подальшого моніторингу та заходів із зниження забруднення, особливо з огляду на її значення як джерела централізованого питного водопостачання для населення регіону.

Забір і використання свіжої води по м. Запоріжжя, млн м³/рік

	2020	2021	2022	2023	2024
Забір води	185,5	176,8	153,8*	150,1*	153,9*
Використання свіжої води	152,6	145,2	125,4*	121,4*	122,4*

Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.

Скид зворотних вод по м. Запоріжжя, млн м³/рік

	2020	2021	2022	2023	2024
Усього	112,1	112,9	93,4*	97,4*	98,4*
Забруднених	0,642	0,533	0,19*	0,26*	0,21*
Нормативно чистих	17,09	16,9	15,0*	15,32*	15,16*
Нормативно очищених	94,40	95,4	79,6*	81,77*	83,01*

*дані надані по Запорізькому району у зв'язку з тим, що програмним забезпеченням Порталу електронних послуг Держводагенства України не передбачено узагальнення даних по м. Запоріжжя

Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.

Скид забруднюючих речовин у водні об'єкти м. Запоріжжя, тис. т/рік

2020	2021	2022	2023	2024
23,447	23,610	17,840	17,921	18,317

Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.

Основними водокористувачами в м. Запоріжжя є ПАТ «Запоріжсталь» та КП «Водоканал». Обсяги використання води та скидів цих підприємств складають більше 95 % від загальних показників по місту. Так, у 2024 році ПАТ «Запоріжсталь» було забрано 75,0 млн м³ води, скинуто 48,8 млн м³ зворотних вод, КП «Водоканал» було забрано 73,8 млн м³ води, скинуто – 46,2 млн м³ зворотних вод.

За інформацією Державної екологічної інспекції Південного округу (Запорізька та Херсонська області) 22.03.2024 внаслідок ракетних обстрілів з боку російської федерації відбулося забруднення р. Дніпро нафтопродуктами через пошкодження гідроагрегатів машинного залу філії «Дніпровська ГЕС» ПрАТ «Укргідроенерго». У місці витоку встановлено перевищення у поверхневих водах р. Дніпро гігієнічних нормативів якості води водних об'єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення за нафтопродуктами в 7,9 рази. З метою нерозповсюдження плям нафтопродуктів виконано роботи з ліквідації наслідків розливу нафтопродуктів у р. Дніпро, встановлено загороджувальні бони та здійснено оброблення плям нафтопродуктів біосорбентом «Еконадін». З 26.03.2024 вміст у воді нафтопродуктів не перевищував нормативів якості у встановлених контрольних точках. Сума збитків, завданих водним ресурсам, становить 2,086 млн грн.

Державною екологічною інспекцією Південного округу (Запорізька та Херсонська області) з 24.02.2022 і по теперішній час здійснюються розрахунки збитків завданих довкіллю внаслідок збройної агресії російської федерації.

Станом на 01.10.2025 загальна сума розрахованих збитків по м. Запоріжжя внаслідок забруднення водних ресурсів склала – 3,722 млн грн.

2.2.1. Якість питного водозабезпечення*

Мешканці міста споживають і використовують питну воду після її очистки на двох водопровідних спорудах – Дніпровські водопровідні станції № 1 та № 2, які розташовані на лівому та правому берегах р. Дніпро.

Глибина водозаборів від 6 до 30 і більше метрів. Обсяг питної води, яка подається населенню після водоочисних споруд становить понад 280 тис.м³/доб., при проєктній потужності споруд 620 тис. м³/доб.

Доставка води споживачам здійснюється за рахунок 4-х насосних станцій третього підйому, 30 насосних станцій підкачки, призначених для багатопверхових споруд, водорозподільчої мережі загальною довжиною 2,6 тис. км, на якій розташовано 140 камер головних водоводів та 18 водопровідних колонок.

Для проведення соціально-гігієнічного моніторингу об'єктів зовнішнього середовища визначено 30 контрольних точок відбору проб питної води на об'єктах централізованого водопостачання та водорозподільчої мережі, які повністю дають можливість оцінити технічний стан та провести аналіз якості води, що подається населенню.

За 2024 рік відібрано 1140 проб на санітарно-мікробіологічні (у 2023 р. – 1155) і 1111 проб на санітарно-хімічні показники (у 2023 р. – 1183). За бактеріологічними показниками зареєстровано 11 проб з перевищеннями – 1,0 %, за санітарно-хімічними показниками 70 проб з перевищеннями – 6,3% (забарвленість, тригалогенметани (сума), окиснюваність перманганатна), у 2023 році перевищення за санітарно-мікробіологічними показниками 1,5%, за санітарно-хімічними показниками – 2,7%.

У пробах води не реєструються ротавіруси, яйця гельмінтів, а отрутохімікати, токсичні речовини та колі-фаги не перевищують допустимих норм, не реєструються захворювання пов'язані з водним фактором передачі інфекцій.

Невід'ємною частиною моніторингу якості питної води є відомчий лабораторний контроль. У 2024 році виробничою лабораторією КП «Водоканал» відібрано 1772 проби для проведення санітарно-хімічних та мікробіологічних досліджень (2023 р. - 1567). У 3-х пробах питної води зареєстровані відхилення за мікробіологічними показниками (0,2%), які виявлені в період ліквідації аварійної ситуації. У 2023 році відхилення виявлено у 0,25%.

Щотижня реєструються до 75 витоків на міських водопровідних мережах (у середньому близько 3500 аварійних ситуацій на рік, у т.ч. на водоводах Ø більше 300 мм).

**Джерело інформації: «Санітарно-епідеміологічна характеристика м. Запоріжжя за 2024 рік».*

2.2.2. Радіаційний стан поверхневих вод

У 2024 році ДУ «Запорізький обласний лабораторний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» досліджено 8 проб з р. Дніпро за радіаційними показниками, перевищень не виявлено.

2.2.3. Наслідки для міста від підриву Каховської ГЕС*

Через руйнування Каховської ГЕС 06.06.2023, внаслідок збройної агресії російської федерації, в межах міста Запоріжжя відбулося суттєве зниження рівня води в р. Дніпро, яке призвело до обміління берегів та островів.

Правий берег р. Дніпро (нижній б'єф) в межах м. Запоріжжя представлений переважно гранітними скелями, які в напрямку до водорозділів перекриваються піщано-глинистими породами і суцільним плащем лесових відкладів, розчленованих яружно-балковою системою.

Лівий берег р. Дніпро (нижній б'єф) в межах м. Запоріжжя досить щільно забудований. У місцях, вільних від забудови, спостерігаються виходи скельних порід, розташовані пляжі та озеленені території.

Після відходу води внаслідок підриву греблі Каховської ГЕС, оголилися скелі та донні піски, які вже в значній мірі «захвачуються» прибережною рослинністю, проходять процеси стабілізації новоствореної (відтвореної) екосистеми; активних ерозійних та екзогеннонебезпечних процесів не спостерігається.

Заморних явищ водних біоресурсів у межах м. Запоріжжя не спостерігалось.

**Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.*

2.3. Стан фауни, флори, біорізноманіття*

У цілому видовий склад рослин м. Запоріжжя формується за рахунок природних видів вищих судинних рослин, які зберегли своє існування на урбанізованих територіях та завезених видів.

Дерева представлені в основному кленами, дубами, в'язами, каштанами, горобинами, тополями, акаціями, липою, гледичією та іншими.

На не окультурених ділянках часто зустрічаються: спориш, суріпка, кульбаба, жовтеці, грицики тощо. У флорі представлені лікарські рослини - кропива, пижма, деревій, звіробій, чистотіл та карантинні види. Серед вищої водної рослинності у водоймах різного типу домінує очерет.

Фауна безхребетних тварин міста формується за рахунок фауни природних степових та лісових біогеоценозів і в них зустрічаються види, які пристосовані до урбанізованих територій і їх налічується понад 4 тисячі видів. Так, на озеленених ділянках м. Запоріжжя часто зустрічаються клопи, коники, бабки, цвіркуни, жуки, метелики, бджоли, джмелі тощо.

У фауні м. Запоріжжя реєструється 6 видів земноводних і 9 видів плазунів, найчастіше можна зустріти: ропух, жаб, ящірок, черепах, вужів.

Фауна птахів включає види осідлих та перельотних. Найчастіше можна побачити горобців, граків, шпаків, ластівок, солов'їв, чорних дроздів, коноплянок, лебедів-шипунів, крякав, сизих голубів, сірих мухоловок тощо. Фауна хребетних представлена 34 видами. В місті, звичайно, переважають домашні собаки та коти.

Згідно з даними наявної містобудівної документації, фактична площа зелених насаджень загального користування м. Запоріжжя складає 617 га (1,9 %) від загальної площі міста. Відповідно до ДБН Б.2.2-12:2019, розрахункова норма

становить 21,85 м² на людину. Наявний дефіцит зелених насаджень загального користування, необхідний для досягнення нормативів, оцінюється у 1053,0 га.

Фактично у місті налічується 22 парки із загальною площею близько 296,3 га, а також 75 скверів із загальною площею близько 196,0 га. Загалом, площа всіх зелених насаджень складає 617 га (без о. Хортиця).

Серед основних містобудівних причин, які негативно впливають на стан озеленення територій, слід зазначити такі:

- через смужжя розташування промислових комунально-складських і сельбищних районів, природоохоронних і рекреаційних територій, яке історично склалося;
- неупорядковане розростання підприємств у попередній період розвитку промислового комплексу;
- наявність потужної транспортної мережі та швидке зростання кількості автомобільного індивідуального транспорту;
- зменшення ділянок зелених насаджень.

Проектом Програми передбачається підтримка та розвиток ландшафтно-рекреаційної зони, зокрема через заходи міських цільових програм, з метою подальшого врахування цих територій при коригуванні Генерального плану. Одночасно із зеленими насадженнями загального користування передбачаються зелені насадження спеціального призначення, що формуються в межах:

- санітарно-захисних зон від промислових підприємств (під час поступового проектування санітарно-захисних зон необхідно передбачити їх нормативне озеленення);
- прибережних захисних смуг вздовж річок і водойм (при виконанні проєктів очищення річок необхідно передбачувати їх нормативне озеленення);
- зелених насаджень вздовж вулиць (при проектуванні намічених генеральним планом магістралей безперервного і регульованого руху шириною у червоних лініях 45-60 м, необхідно передбачити їх озеленення або, як мінімум, дворядну посадку дерев з обох сторін від проїжджої частини).

Інтенсивні господарські впливи на природні ландшафти, природоохоронні території є своєрідними природними оазами, які характеризуються великою різноманітністю. Важливу роль в збереженні біорізноманіття міста відіграє р. Дніпро з її затоками, притоками, островами.

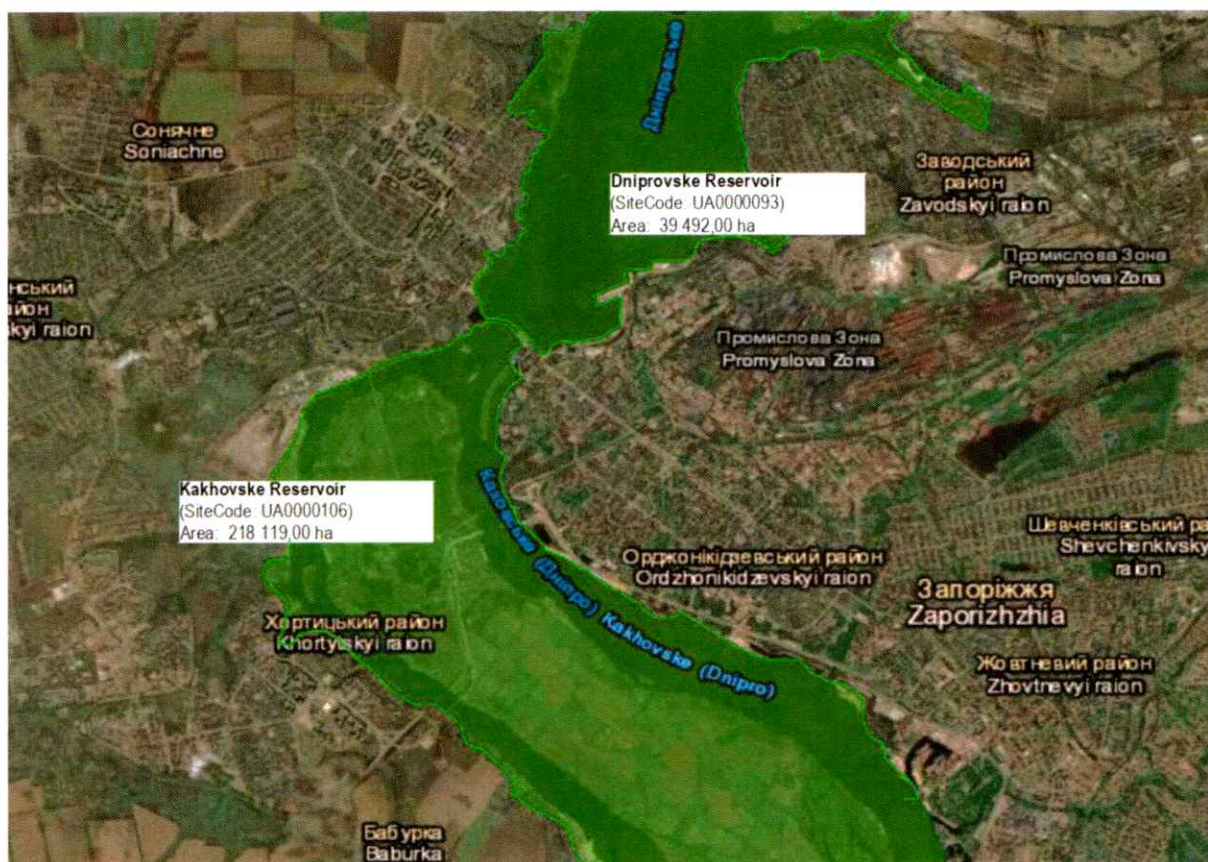
Під впливом зростаючого тиску міста на осередки живих організмів відбувається деградація як окремих видів, так і цілих біогеоценозів. У парках міста гніздиться низка диких видів птахів. Різновидність видового складу та значна кількість комахоїдних птахів є основним чинником у боротьбі зі шкідниками зелених насаджень.

**Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.*

2.3.1. Смарагдова мережа

Смарагдова мережа (Emerald Network) – мережа природоохоронних територій, створена задля збереження видів та оселищ, які потребують охорони на загальноєвропейському рівні. Смарагдова мережа формується у країнах, які не є членами ЄС, і є аналогічною до мережі Natura 2000, яка функціонує у країнах ЄС. Розробка Смарагдової мережі України розпочалася в 2009 році і триває далі.

Наразі Смарагдова мережа в Україні включає близько 12% території країни, у тому числі, чимало українських лісів. Смарагдова мережа впроваджується у країнах – не членах ЄС, які ратифікували Бернську конвенцію.

Карта територій Смарагдової мережі м. Запоріжжя

Акваторія р. Дніпро в межах міста Запоріжжя, включаючи о. Хортиця входить до об'єкту Смарагдової мережі Європи «Каховське водосховище» (Kakhovske Reservoir (Site Code: UA0000106) - <https://emerald.eea.europa.eu/>).

На цій території під охороною перебувають 67 видів тварин, занесених до Резолюції №6 Бернської конвенції та 17 типів природних оселищ, занесених до Резолюції №4 Бернської конвенції, зокрема види, для яких ділянка русла р. Дніпро в межах м. Запоріжжя є ключовою для збереження популяції (Чехоня (*Pelecus cultratus*), крячок річковий (*Sterna hirundo*)).

Особливу увагу варто приділити Каховському водосховищу, оскільки через підлив та руйнування Каховської ГЕС 06.06.2023, у межах Запоріжжя відбулося суттєве зниження рівня води в р. Дніпро, яке призвело до обміління берегів та утворення островів.

Під загрозою опинилися 25 вразливих типів оселищ, які потребують охорони відповідно до Резолюції 4 Бернської конвенції та локальні популяції 82 видів рослин і тварин, які охороняються відповідно до Резолюції 6 Бернської конвенції. Під загрозою опинилися місцеві популяції ще 251 виду диких тварин та рослин, які мають різний природоохоронний статус відповідно до

національних чи міжнародних червоних списків або охороняються відповідно до міжнародного законодавства.

Джерело інформації: «Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Запорізької області у 2024 році».

2.4. Природоохоронні території

У м. Запоріжжі розташовано 13 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 1436,6 га, з них 1 загально-державного значення (загальногеологічний заказник «Дніпровські пороги») та 12 місцевого значення. Відсоток заповідності міста становить 4,3%.

Території та об'єкти природно-заповідного фонду м. Запоріжжя належать до таких категорій: пам'ятки природи, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення, розташованих у м. Запоріжжя

№	Назва об'єкту	Площа, га	Категорія об'єкту	Рік створення
1	Дніпровські пороги	1383	Загальногеологічний заказник	1974
2	Запорізький дитячий ботанічний сад	12	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва	1984
3	Парк енергетиків	10,6		1984
4.	Парк Придніпровський	6,5		1984
5	Парк ім. Шевченка	5,2		1979
6	Парк «Алея слави»	5,1		1984
7	Дубовий гай «Старі дуби»	5	Пам'ятка природи	1972
8	Балка Виноградна	5	Ботанічний заказник	1987
9	Парк залізничної станції «Запоріжжя-2»	3, 5	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва	1984
10	Запорізький 700-річний дуб	0,5	Пам'ятка природи	1984
11	Стара груша-дичка	0,1	Пам'ятка природи	1982
12	Віковий дуб (с. Верхня Хортиця)	0,05	Пам'ятка природи	1971
13	Віковий дуб	0,05	Пам'ятка природи	1972

Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.

Враховуючи те, що Запоріжжя є містом з великим промисловим комплексом із вже сформованою достатньо щільною забудовою, створення нових територій природно-заповідного фонду є неможливим та недоцільним. Тому, наразі, є пріоритетним подальше збереження та розвиток територій зелених насаджень міста.

Обсяг фінансування на виконання природоохоронних заходів, у тому числі на підвищення рівня суспільної екологічної свідомості та озеленення міста

Найменування заходу	Обсяг видатків, грн				
	2020	2021	2022	2023	2024
Виконання природоохоронних заходів, в т.ч:	22 660 220	20 218 226	8 734 583	32 026 425	23 708 570

підвищення рівня суспільної екологічної свідомості	1 166 720	1 615 629	0	0	0
озеленення міста	858 481	2 159 665	0	0	4 255 992
Кількість висаджених зелених насаджень	407	1623	0	0	3560
Площа газону	0	18616,8	0	0	2400

Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.

У Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду.

2.5. Об'єкти культурної спадщини та матеріальні активи

Загальна кількість пам'яток культурної спадщини в м. Запоріжжя становить 252 од., з них археології – 40 од., архітектури та містобудування – 83 од., монументального мистецтва – 5 од., історії – 124 од.

Місто Запоріжжя розташоване в степовій зоні на півдні України на обох берегах річки Дніпро. Площа міста становить 332 тис. га, з яких понад 4 тис. га зайняті водними об'єктами (12,8%), близько 8 тис. га займають промислові, комунально-складські об'єкти та спецтериторії. Понад 17,0% міських земель використовуються в сільському господарстві.

Національний заповідник «Хортиця», який знаходиться на території Запоріжжя входить до об'єктів Всесвітньої спадщини*.

Національний заповідник «Хортиця» занесений до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Острів Хортиця знаходиться в центрі міста Запоріжжя та є найбільшим островом на р. Дніпро. Загальна площа острова з прилеглими до нього невеликими острівцями складає 2386,86 га. Цей винятковий природний та історичний комплекс є одним з семи чудес України. На даній території завширшки 2,5 і завдовжки 12,5 кілометрів, розміщено 70 унікальних пам'яток історії та археології, що охоплюють період від мезоліту до наших днів, з них 36 пам'яток пов'язані з історією Запорізького козацтва.

Хортиця – єдине місце в Україні, де на гранично обмеженій площі зосереджені зразки усіх ландшафтних зон Європи – степ, лісостеп, ліс, гори, навіть напівпустеля. Тут виявлено понад – 1000 видів рослин, 657 видів – представників місцевої дикої флори, 41 представників хортицької флори – ендеміки (ніде більше окрім Хортиці, не зустрічаються), стільки ж видів під загрозою зникнення, 21 вид занесено до Червоної книги. У плавнях росте найменша у світі папороть – сальвінія плаваюча. На острові – близько 130 видів птахів (всього в Україні їх трохи більше 300 видів), близько 30 видів звірів, серед яких найбільші – вепр, козуля, лисиця.

У північній частині острова розташований ряд невеликих скелястих островків – Середній, Три Стоги, Два брати. Нижче за течією Дніпра розташовані ще два острови – Байда (правий рукав) та Розсьтьобін (лівий рукав).

Долина Дніпра в районі Хортиці є однією із збереженої ділянки порожистої частини річки. Район острова Хортиці можна розглядати як релікт або

своєрідний геологічний пам'ятник Порожистого Придніпров'я, який дивом зберігся після будівництва каскаду водоймищ на Дніпрі.

**Джерело інформації: «Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Запорізької області у 2024 році».*

2.6. Ґрунти*

Ґрунт є невід'ємною складовою довкілля, але його функції значно різняться від функціонального призначення земель. На жаль, задекларовані у Земельному кодексі України нормативи міського стану ґрунтів опрацьовані лише для земель сільськогосподарського призначення.

До найпоширеніших ризиків деградації ґрунтів у міському середовищі, окрім механічного зняття верхнього родючого шару або його екранування, слід віднести процеси техногенного і селітебного забруднення, засмічення, засолення, переущілення та біологічної деградації, спричинені як вище переліченими явищами, так і накопиченням шкідливої та патогенної мікрофлори. Забруднений ґрунтовий покрив поступово перетворюється на джерело надходження токсикантів до суміжних середовищ і природних вод, рослин, повітря.

На природне відтворення ґрунтів значною мірою впливає «запечаткування» ґрунтів, тобто скорочення відкритих ділянок ґрунтового покриву, особливо в центральних районах міста.

Одним з вагомих джерел аеротехногенного забруднення ґрунтів є автотранспорт. Його вклад в емісію забруднювачів в м. Запоріжжі складає від 40 до 60 відсотків. Внаслідок збільшення кількості автотранспорту і розвитку мережі автостоянок та АЗС, у міських ґрунтах зріс вміст нафтопродуктів і бенз(а)пірена.

Найбільшу небезпеку для навколишнього природного середовища становить забруднення ґрунтів важкими металами, засолення, ущільнення.

У структурі міста значні площі займають ґрунти з незадовільними властивостями (деградовані та інші малородючі ґрунти).

Розбудова схилівих земель негативно позначилася на стійкості агроландшафтів і зумовила значне техногенне навантаження на екосферу.

З метою моніторингу за забрудненням ґрунту міста відокремленим підрозділом «Запорізький міський відділ Державної установи «Запорізький обласний лабораторний центр МОЗ України», визначено 40 точок – на межі санітарно-захисної зони промислових підприємств, транспортних магістралей, парках, скверах, території житлової забудови, в тому числі і піску на громадських пляжах. Лабораторні дослідження проводилися на санітарно-хімічні (солі важких металів) показники.

Відокремлений підрозділ «Запорізький відділ ДУ «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» констатує.

На санітарно-мікробіологічні дослідження відібрано 59 проб піску на громадських пляжах, зареєстровано 16 проб з відхиленнями – 27,1% (2023 р. – 27,3%) та 62 проби на наявність яєць гельмінтів, проб з відхиленнями не виявлено як і в попередні роки.

Моніторингові дослідження ґрунту проводилися на території міста в 44 контрольних точках. За 2024 рік досліджено 58 проб на вміст солей важких металів, 29 проб на залишкові кількості пестицидів, 3 проби на радіологічні показники, перевищень не зареєстровано, як і в попередні роки.

Бойові дії на території Запорізької області постійно призводять до забруднення ґрунту та засмічення земель.

На підставі Методики визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану, затвердженої наказом Міндовкілля від 04.04.2022 №167 Державна екологічна інспекція Південного округу регулярно проводить розрахунки збитків довкіллю внаслідок бойових дій. Визначається шкода від забруднення ґрунту і засмічення землі уламками боєприпасів та будівельних матеріалів. За оцінками Держекоінспекції з 24 лютого 2022 року по 01 жовтня 2025 року сума розрахункових збитків у м. Запоріжжя становить:

- внаслідок забруднення земельних ресурсів – 1784,188 млн грн;
- внаслідок засмічення земельних ресурсів – 19 278,234 млн грн.

**Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.*

2.7. Надра

Запорізька область - це регіон, який налічує багато геологічних споруд та мінеральних ресурсів. За різноманітністю та багатством мінерально-сировинних ресурсів область займає одне з провідних місць в Україні. Матеріально-сировинна база області складається із сировини для виробництва будівельних матеріалів, питних, технічних та мінеральних підземних вод, руд чорних та рідкоземельних металів, газу природного, гірничорудних, гірничо-хімічних корисних копалин та нерудних корисних копалин для металургії.

Область забезпечує підприємства держави рудами марганцю, багатими рудами заліза, гірничо-хімічними корисними копалинами, нерудними корисними копалинами.

Підземні води широко використовуються в економіці Запорізької області і є важливим резервом для забезпечення економічного та соціального розвитку. В умовах незначних ресурсів, придатних для питного водопостачання поверхневих вод, вивчення підземної гідросфери на території Запорізької області має важливе загальнодержавне значення.

2.8. Кліматичні фактори

Місто Запоріжжя розташоване в північній частині Запорізької області, в степовій зоні на півдні України, клімат – степовий атлантико-континентальний. Ріка Дніпро розділяє місто на дві частини: правобережну і лівобережну.

Характер атмосферної циркуляції визначається частою зміною циклонів та антициклонів. Циклони приходять протягом року із заходу, північного та південного заходу та з півдня. Вони приносять з собою морські повітряні маси з Атлантики і Арктики. Вторгнення арктичних повітряних мас обумовлюють різкі похолодання. Морозна погода взимку є наслідком впливу Сибірського

антициклону, а засухи в літній період виникають під дією Азорського антициклону.

Зима починається наприкінці листопада – на початку грудня. Вона помірно-холодна, малосніжна, переважає нестійка погода з чисельними відлигами, після яких відбуваються різкі похолодання. Весна зазвичай настає в першій декаді березня. Характерною особливістю весни є інтенсивне наростання тепла, завдяки цьому весняні процеси розвиваються швидко і весна зазвичай буває короткою. Літо переважно спекотне та сухе. В окремі періоди переміщення холодніших повітряних мас супроводжується активною грозовою діяльністю, виникають небезпечні метеорологічні явища: сильні зливи, шквали, град. Осінь зазвичай настає у третій декаді вересня. Для осені характерне повернення тепла на загальному фоні зниження температури та початок заморозків.

Середньорічна температура повітря $+10,4^{\circ}\text{C}$. Середня температура повітря найтеплішого місяця (липня) $+23,5^{\circ}\text{C}$, а найбільш холодного (січня) – $-2,5^{\circ}\text{C}$ морозу. Абсолютний максимум температури повітря був зареєстрований 11 серпня 2010 року коли повітря прогрілося до $+40,0^{\circ}\text{C}$. Абсолютний мінімум – $-31,8^{\circ}\text{C}$ морозу зареєстрований 10 січня 1940 року.

Тривалість безморозного періоду в середньому 200 днів. Перші морози бувають у другій половині жовтня. Закінчуються морози наприкінці квітня.

Середньорічна швидкість вітру 1,5 м/с. Переважають вітри північного напрямку. Максимальна швидкість вітру в 1969 році досягала 40 м/с.

Річна кількість опадів в середньому 527 мм. Випадіння опадів взагалі відрізняється нерівномірністю і значними коливаннями їх кількості, що приводить до нерівномірного зволоження в різні роки. Упродовж року опади теж випадають нерівномірно, за рахунок сильних злив більше їх у теплий період року. Середньорічна відносна вологість повітря становить 73%.

Джерело інформації: Управління з питань екологічної безпеки ЗМР.

2.9. Управління відходами

Управління відходами залишається однією із важливих екологічних проблем та потребує системного вирішення. Перетворення системи управління відходами на екологічно безпечну є для міста одним із пріоритетних завдань.

У місті на постійній основі здійснюються заходи, спрямовані на виявлення та ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ. У разі фіксації порушень у сфері управління відходами, направляються відповідні листи до установи «Інспекція з благоустрою міста Запоріжжя» для вжиття заходів у межах її повноважень. Інспекцією регулярно проводяться рейдові перевірки.

У кожному районі міста функціонують комісії з питань поводження з безхазяйними відходами. Вони здійснюють виявлення, облік, оцінку складу і ступеня небезпеки відходів, визначають власника у разі наявності, а також готують документи для прийняття виконавчим комітетом рішень Запорізької міської ради щодо подальшого поводження з такими відходами. Завдяки системній роботі відповідальних органів вдалося суттєво зменшити кількість стихійних місць накопичення відходів: упродовж 2025 року було ліквідовано

420 несанкціонованих сміттєзвалищ. Районні адміністрації Запорізької міської ради здійснюють організацію вивезення відходів, впорядкування територій, а також інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення, підприємств, організацій, об'єднань співвласників будинків тощо.

Крім цього, на міжнародній конференції URC 2025 в Італії, у рамках представлення проєктів відновлення та інвестиційних проєктів регіону, здійснювалась підготовка двох ідей для проєктів: «Підприємство з переробки будівельних відходів» та «Будівництво сміттєпереробного заводу».

Так само, з метою презентації Запоріжжя, як привабливого інвестиційного майданчику в сфері управління відходами та пошуку інвесторів та партнерів керівництво ТОВ «ВЕЛЬТУМ-Запоріжжя» презентувало проєкти у напрямках роздільного збирання та переробки відходів у Японії, Великої Британії, США, Іспанії та Чехії.

Однією з основних особливостей індустріального комплексу м. Запоріжжя є масштабність ресурсовикористання і енергетично-сировинна спеціалізація економіки регіону що зумовлює значному утворенню і накопиченню відходів виробництва і споживання. І хоч певна частина відходів у процесі виробництва переробляється і використовується в якості вторинних ресурсів, переважна їх кількість нагромаджується на полігонах та у шламонакопичувачах.

На території Запорізької міської громади розміщено полігон твердих побутових відходів № 1 (далі – ТПВ №1) (площа – 47,07 га), накопичувач-випарювач ПАТ «Мотор Січ» (1,55 га), полігон ПАТ «Запорізький автомобілебудівний завод» (2,5 га), полігон промислових відходів у б. Середня (загальна площа – 221 га). На території б. Середня розташовані ділянки наступних підприємств - користувачів: ПАТ «Запоріжсталь» (3 ділянки загальною площею 112,8 га), ПрАТ «Запоріжжюкс» (45,8 га), ПрАТ «Дніпроспецсталь» (2 ділянки загальною площею 40,69 га), АТ «Запорізький завод феросплавів» (15,5 га), ТОВ «Технопромекекспорт» (6,0 га). Також, на території міста знаходиться відстійник-шламонакопичувач б. Капустянка (площа – 148,46 га), який входить до комплексу позамайданчикowego шламовидалення ПАТ «Запоріжсталь».

За інформацією Головного управління статистики у Запорізькій області у 2024 році по Запорізькій територіальній громаді обсяги утворення та управління відходами I–IV класів небезпеки складають: утворено - 1392,2 тис. т; спаленно - 0,9 тис. т; видалено у спеціально відведених місцях та об'єкти – 369,9 тис. т.

Динаміка утворення відходів I–IV класів небезпеки, тис. т

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік*
Утворено відходів I–IV класів небезпеки	1 724,6	1 418,41	1 397,214
у тому числі:			
відходи I –III класів небезпеки	4,390	2,48	2,496

* - статистичні дані можуть бути уточнені. Дані наведено за місцезнаходженням (реєстрації) підприємств.

За результатами виконання промисловими підприємствами природоохоронних заходів на полігонах промислових відходів звільнилася

частина території від відходів, зменшилася кількість відходів за рахунок їх утилізації або повернення у виробничий процес.

Однак, кількість відходів виробництва, що розміщуються на полігонах, залишається значною. З метою вирішення цієї проблеми на підприємствах продовжується впровадження заходів по зменшенню кількості утворення і розміщення та збільшенню кількості повторного використання відходів.

Власниками полігонів щоквартально проводяться дослідження поверхневих, ґрунтових підземних вод та ґрунтів. Промисловими підприємствами міста природоохоронні заходи здійснювалися за рахунок власних коштів.

Для удосконалення роботи у сфері поводження з побутовими відходами (ПВ) в місті шляхом об'єднання Запорізького комунального автотранспортного підприємства 082801 «Комунсантрансекологія» та німецької фірми «REMONDIS» у 2008 році було створено спільне українсько-німецьке підприємство «Ремондіс Запоріжжя» (нині правонаступник – ТОВ «ВЕЛЬТУМ-Запоріжжя»).

З метою приведення міста до належного санітарного стану підприємством було придбано та встановлено на території міста контейнери для роздільного збирання ПВ та для змішаних побутових відходів. Також, у серпні 2009 року на полігоні ПВ №1 введено в експлуатацію лінію по сортуванню ПВ, для сортування вторинної сировини з контейнерів під ресурсоцінні матеріали. Потужність лінії складає 100 тис. т на рік.

На теперішній час вивіз та розміщення побутових відходів здійснюється на єдиному діючому полігоні ПВ № 1, який розташовано поблизу селища Леваневського. Полігон ТПВ № 1 експлуатується з 1952 року.

Проблемою є відсутність потужностей для безпечного розміщення ТПВ у правобережній частині міста. Полігон ТПВ № 2, який обслуговував правобережну частину міста, був закритий у лютому 2007 року, оскільки вичерпав свої можливості.

Для будівництва полігону ТПВ № 3 на території Сонячної сільської ради Запорізького району Запорізької області відведено земельну ділянку площею 27 га та отримано Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою. Роботи по будівництву полігону ТПВ №3 тривають.

Зберігати відходи від руйнувань відповідно до Порядку управління відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків (постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 № 1073) можливо на наявних об'єктах управління відходами, у кількості, що не перевищує відповідних норм і правил їх експлуатації, або за відсутності таких об'єктів на місцях тимчасового зберігання. Існуючі об'єкти управління відходами, що представляють собою місця видалення побутових відходів, не в змозі прийняти значної кількості відходів від руйнувань.

На даний час відходи руйнувань перевозяться і зберігаються на полігоні побутових відходів № 1 на території Запорізької міської територіальної громади. Лише за 2024 рік на полігоні розміщено: 33 954,9 т будівельних відходів (з них

відходів від руйнувань 6 792,1 т); 1 188,1 т відходів від руйнувань (супутні компоненти).

2.10. Демографічна ситуація і здоров'я населення

Станом на 01.01.2022 (останні наявні статистичні дані) у м. Запоріжжя чисельність наявного населення становила 710,052 тис. осіб, середньорічна чисельність – 716,382 тис. осіб. За 2021 рік чисельність населення зменшилася на 12661 особу, у т.ч. за рахунок природного скорочення на 11495 осіб, міграційного - на 1166 осіб. Нажаль офіційні демографічні показники з 2021 року відсутні.

Демографічні дані по м. Запоріжжя

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Всього наявного населення, тис. осіб	750,685	745,432	738,728	731,922	722,713	710,052
Загальний приріст, скорочення (-) населення, тис. осіб	-6,242	-5,253	-6,704	-6,806	-9,209	-12,661
Природний приріст, скорочення (-) населення, тис. осіб	-5,055	-5,332	-6,088	-6,404	-7,866	-11,495
Міграційний приріст, скорочення (-) населення, тис. осіб	-1,187	-0,079	-0,616	-0,402	-1,343	-1,166
Кількість живонароджень, тис. осіб	6,219	5,691	4,980	4,563	4,061	3,707
Кількість померлих, тис. осіб	11,274	11,023	11,068	10,967	11,927	15,202

Джерело інформації: Головне управління статистики у Запорізькій області

Разом з тим, за даними департаменту адміністративних послуг міської ради кількість зареєстрованих осіб у реєстрі територіальної громади м. Запоріжжя станом на 01.01.2025 становила 629 820 осіб.

В умовах російського воєнного вторгнення Запоріжжя продовжує приймати внутрішньо переміщених осіб. Так, станом на 01.01.2025 кількість внутрішньо переміщених осіб становила 153 172 особи.

Результати соціально-гігієнічного моніторингу основних (індикативних) показників санітарно-епідемічного благополуччя населення м. Запоріжжя, який здійснює Відокремлений підрозділ «Запорізькій відділ ДУ «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» свідчать про наступне.

Динаміка і тенденція захворюваності м. Запоріжжя, в основному, повторюють такі, що склались в Україні. Існують особливості, що притаманні саме місту.

Загальна інфекційна захворюваність у 2024 році на 4% нижче рівня показників минулого року. Згідно з моніторинговими даними за звітний період інфекційними та паразитарними хворобами переохворіло 93,914 тис. осіб (показник захворюваності – 13,225 тис. на 100 тис. населення), із них 54,2% діти. 97% складають гострі респіраторні вірусні інфекції (в тому числі і COVID-19). Рівні показників інфекційної захворюваності в місті передусім пов'язані із ситуацією, яка сталася (воєнний стан) та активною міграцією населення.

Відповідно до аналізу захворюваності на гострі респіраторні вірусні інфекції (ГРВІ) в 2024 році переохворіло 90,767 тис. осіб, (показник захворюваності на ГРВІ – 12,782 тис. на 100 тис. населення), що на 4% нижче аналогічного періоду 2023 року. В структурі захворюваності питома вага дітей (до 17 років) складає – 54%.

Діагноз грип було встановлено у 61 особи (у 2023 році – у 751 особи).

У 2024 році в м. Запоріжжя на COVID-19 захворіло 4 518 осіб, показник захворюваності на 40% є нижче показника 2023 року (в 2023 році – зареєстровано 7 574 випадки). Питома вага захворілих дітей складає 18%. (2024 рік – 807 осіб, 2023 рік – 892 осіб).

До закладів охорони здоров'я госпіталізовано 1 032 захворілих на COVID-19 (2023 рік – 1 520 осіб).

У 21 випадку захворювання на COVID-19 закінчилося летально (0,5%). Померлі мали хронічні захворювання серцево-судинної системи, органів дихання, цукровий діабет.

Захворюваність на гострі кишкові інфекції (ГКІ) за звітний період на 36,8% є вищою показників 2023 року, зареєстровано 1754 випадки захворювання (2023 рік – 1284 випадків), показники захворюваності склали 247,0 на 100 тис. населення та 188,1 на 100 тис. населення в 2023 році відповідно.

У 2024 році показник захворюваності на ротавірусну інфекцію склав 29,2 на 100 тис. населення, що є в 2 рази вище показника 2023 року (2023 – 13, 2 на 100 тис. населення; 2022 – 46,1 на 100 тис. населення). Вікова структура захворілих аналогічна віковій структурі 2023 року. Найвищі показники захворюваності реєструвалися серед дітей вікової категорії від 1 до 4 років (36,7%).

У період воєнного стану, з метою попередження виникнення епідемічних ускладнень, недопущення групових захворювань та спалахів гострих кишкових інфекцій, у тому числі і серед внутрішньо переміщених осіб, посилено епідеміологічний нагляд. Серед внутрішньо переміщених осіб на гострі кишкові інфекції захворіло 452 особи, із них 332 дитини. У 2023 році на ГКІ захворіло 361 ВПО (діти – 275).

На туберкульоз органів дихання в 2024 році захворіло 145 осіб (2023 рік – 278 осіб).

Як і в попередні роки проблема профілактики хвороб із трансмісивним шляхом передачі, які передаються через укуси комарів, кліщів на сьогодні залишається актуальною.

У межах міста розташовані 63 водоймища, з яких 55 мають анофелогенну площу, яка складає 167,8 га (питома вага – 22,2%), що свідчить про високий

маляріогенний потенціал. Під час проведення щорічного моніторингу виявлено 3 види комарів - переносників малярії, 21 вид не малярійних комарів, 6 видів кліщів – переносників трансмісивних захворювань, арбовірусних інфекцій.

За звітний період в м. Запоріжжя зареєстровано 2 випадки захворювання на лістеріоз, 2 випадки лептоспірозу, 5 випадків дирофіляріозу (2023 рік– лістеріоз -1; лептоспіроз - 1, дирофіляріоз - 3).

Мережа закладів охорони здоров'я міста Запоріжжя нараховує 12 комунальних та комунальних некомерційних підприємств, які надають первинну та спеціалізовану медичну допомогу населенню: 3 центри первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД); 6 закладів надають стаціонарну медичну допомогу; 2 стоматологічні поліклініки, КП «Примула».

ЦПМСД забезпечують консультації лікарів, профілактику, діагностику та лікування поширених захворювань, а також проводить санітарно-просвітницьку роботу.

Укомплектованість лікарськими посадами комунальних закладів охорони здоров'я, підпорядкованих ЗМР за звітний період становила 80,4% проти 77,3% – у 2023 році.

Укомплектованість лікарськими посадами, (%)	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	9 міс. 2025 року
	73,67	73,54	76,34	77,3,0	80,4	80,3

Ліжковий фонд закладів охорони здоров'я м. Запоріжжя в порівнянні з 2023 роком зменшився на 13% та становив у 2024 році 3061 ліжко.

Ліжковий фонд м. Запоріжжя	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	9 міс. 2025 року
	3490	3688	3518	3518	3061	3000

Джерело інформації: Департамент з питань охорони здоров'я та медичного забезпечення ЗМР.

2.11. Прогнозні зміни поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено

Програма є комплексним планувальним документом, а досягнення її цілей забезпечить реалізація низки заходів, у тому числі й передбачених цільовими місцевими програмами. Не прийняття Програми та не виконання міських цільових програм унеможливають досягнення головних цілей, а саме стабілізація економіки, зростання рівня безпеки та добробуту мешканців міста Запоріжжя, забезпечення функціонування всіх сфер життєдіяльності громади в сучасних умовах, запровадження елементів повоєнного відновлення.

Відмова від затвердження Програми залишає невирішеними питання щодо запобігання виникненню аварійних ситуацій у системах життєзабезпечення та на інженерних спорудах міста, у т.ч. на каналізаційних спорудах та насосних станціях, на що спрямовані такі програми на 2026 рік: Програма комплексного благоустрою вулично-дорожньої мережі, міських територій та реалізації

повноважень у сфері охоронної діяльності; Програма розвитку та утримання житлово-комунального господарства м. Запоріжжя.

Програми, які безпосередньо спрямовані на поліпшення стану навколишнього середовища: Програма «Про фінансування природоохоронних заходів за рахунок екологічних надходжень на 2024-2026 роки», Програма розвитку та обслуговування зеленого господарства міста.

Не забезпечення виконання заходів щодо оздоровлення навколишнього природного середовища міста, зокрема озеленення міста та догляд за об'єктами зеленого господарства позначиться на естетичному вигляді міста.

У свою чергу, від стану атмосферного повітря, води, ґрунтів тощо залежить здоров'я, якість, а подекуди і тривалість життя мешканців міста.

У разі не затвердження Програми не відбуватиметься покращення матеріально-технічної бази, проведення поточних та капітальних ремонтів закладів охорони здоров'я, які заплановані у Програмі «Охорона здоров'я міста Запоріжжя на період 2025-2027 роки».

Не затвердження Програми унеможливить подальше вдосконалення первинної та спеціалізованої медичної допомоги, розвиток та забезпечення функціонування закладів охорони здоров'я міста. Через неотримання кваліфікованої меддопомоги погіршуватиметься стан здоров'я населення.

Крім того, якщо Програма не буде впроваджена, не виконуватимуться заходи щодо покращення технічного стану доріг та мостових споруд й створення належних умов безпеки руху на дорогах і негативний вплив транспорту на атмосферне повітря та здоров'я населення буде зростати, що в подальшому призведе до зниження рівня комфортності проживання.

Крім того, у разі незатвердження Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік та відповідних міських цільових програм, не будуть здійснені заходи, спрямовані на відновлення та розвиток міста, а рівень ризику погіршення екологічної ситуації у громаді та негативного впливу на здоров'я мешканців може зрости.

Відсутність Програми посилить можливість виникнення таких негативних змін:

- *Ризик аварій та забруднення водних об'єктів* залишить невирішеними питання щодо запобігання виникненню аварійних ситуацій у системах життєзабезпечення (водопостачання, теплопостачання). Недофінансування та не проведення запланованих ремонтів на каналізаційних спорудах та насосних станціях різко підвищує ймовірність аварійних скидів неочищених стоків у річку Дніпро та прилеглі водні об'єкти. Це спричинить зростання рівня бактеріального та хімічного забруднення води, що безпосередньо загрожує здоров'ю населення через ризик спалахів інфекційних захворювань.
- *Естетичний та санітарний стан* – невиконання Програми розвитку та обслуговування зеленого господарства та Програми комплексного благоустрою унеможливить належне озеленення, догляд за зеленими насадженнями та санітарне очищення. Це негативно позначиться на естетичному вигляді міста, а також призведе до збільшення пилового навантаження та погіршення мікроклімату.

- *Зростання викидів* – незатвердження Програми унеможливить виконання заходів щодо покращення технічного стану доріг та мостових споруд. Погіршення стану дорожнього покриття спричинить зростання рівня заторів, збільшення витрати пального та, як наслідок, значне зростання обсягів викидів забруднюючих речовин (оксидів азоту, вуглецю, сажі) від транспорту в атмосферне повітря.
- *Вплив на здоров'я* – збільшення забруднення атмосферного повітря транспортом, у поєднанні з існуючим промисловим навантаженням, призведе до зниження якості атмосферного повітря та посилення негативного впливу на здоров'я населення. Прогнозується зростання рівня респіраторних захворювань, алергічних реакцій та серцево-судинних патологій серед мешканців, особливо в прилеглих до транспортних магістралей районах.
- *Недоступність якісної медицини* – невиконання заходів, запланованих у Програмі «Охорона здоров'я міста Запоріжжя на період 2025-2027 роки», унеможливить покращення матеріально-технічної бази, проведення капітальних ремонтів закладів охорони здоров'я та вдосконалення первинної та спеціалізованої медичної допомоги. Це призведе до зниження якості та доступності медичних послуг і, як наслідок, до погіршення стану здоров'я населення через неотримання своєчасної кваліфікованої допомоги.

У підсумку, відмова від затвердження Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік призведе до зростання рівня ризику погіршення екологічної та санітарно-епідеміологічної ситуації у громаді, що негативно позначиться на якості та тривалості життя мешканців міста.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Програма є ключовим документом, який визначає розвиток міста в короткостроковій перспективі – на один рік. Вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення, при впровадженні заходів Програми, може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Реалізація заходів при існуючому стані дозволить покращити економічну складову та соціальні умови життєдіяльності населення міста. Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Програми наступні:

Атмосферне повітря та клімат – збільшення транспортних потоків внаслідок будівництва, реконструкції, капітального ремонту об'єктів дорожньої інфраструктури призведе до зростання обсягів викидів у атмосферу від пересувних джерел, що ймовірно може призвести до погіршення якості повітря; разом з тим позитивні наслідки за рахунок впровадження у виробництво нових сучасних технологій та технічне переоснащення виробництва; обґрунтованого скорочення споживання традиційних видів паливно-енергетичних ресурсів, заміни пасажирського автотранспорту на багатомісні електробуси та тролейбуси з автономним ходом; організація встановлення нових пунктів спостережень за

забрудненню атмосферного повітря (автоматизованих) для індикативних вимірювань;

Водні ресурси – реалізація заходів Програми сприятиме поліпшенню стану водних об'єктів, ліквідації негативних факторів впливу на навколишнє природне середовище. Зокрема, придбання для КП «Водоканал» Запорізької міської ради технологічного обладнання для каналізаційних насосних станцій та мереж каналізації для заміни такого, що використало свої технічні можливості; відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок, а саме розчистка русла б. Суха в районі Дослідної станції м. Запоріжжя. Існує локальний ризик забруднення при ремонті комунікацій або аварійних скидів у разі невиконання заходів;

Надра та ґрунти – існує незначний ризик локального механічного порушення ґрунтового покриву та забруднення будівельними відходами під час земляних робіт (ремонт мереж, доріг). Характер впливу і шляхи мінімізації: дотримання правил поведінки з будівельними відходами, виконання робіт у межах існуючих комунікаційних коридорів, проекти повинні включати рекультивацію та відновлення ґрунтового покриву;

Біологічне різноманіття – утримання об'єктів зеленого господарства та їх елементів; охорона та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття сприятиме позитивним наслідкам;

Ландшафт і природно-заповідний фонд (ПЗФ) – ризик мінімальний. Потенційний вплив на міський ландшафт від реконструкції або нового будівництва (залежно від конкретних проєктів, що фінансуються). Характер впливу і шляхи мінімізації: дотримання вимог ДБН Б.2.2-12:2019 при плануванні, Національний заповідник «Хортиця» та інші об'єкти ПЗФ захищені чинним законодавством;

Матеріальні активи – від реалізації Програми очікується позитивний вплив. Програма безпосередньо спрямована на відновлення, ремонт та модернізацію критичної інфраструктури (ЖКГ, транспорт, дороги), що знижує ризики техногенних аварій та запобігає подальшому руйнуванню активів;

Об'єкти культурної спадщини – ризик пошкодження 252 пам'яток та об'єктів на о. Хортиця мінімальний. Усі проєкти реконструкції або будівництва вимагають обов'язкового погодження з органами охорони культурної спадщини;

Безпека життєдіяльності та здоров'я населення – Програма має прямий позитивний вплив через удосконалення медичної допомоги (Програма «Охорона здоров'я») та запобігання аваріям у житлово-комунальному господарстві, що є ключовим для контролю санітарно-епідеміологічної ситуації (зокрема, щодо гострих кишкових інфекцій та водозалежних інфекцій). Заходи, спрямовані на попередження та зниження інфекційних захворювань та інвазій серед населення, матимуть позитивну тенденцію; однак можливий негативний вплив через погіршення атмосферного повітря та якості питної води;

Енергозбереження – ефективне функціонування системи енергетичного менеджменту; реалізація заходів з енергоефективності з використанням сучасних інноваційних технологій, енергомоніторинг та аналіз споживання енергоресурсів, раціональне використання енергоресурсів у житлово-

комунальному господарстві та посилення системи контролю за використанням енергоресурсів матимуть позитивний вплив. Зокрема реалізація комплексного проєкту з термомодернізації бюджетних будівель в м. Запоріжжя, а саме, реконструкція шляхом термомодернізації 4 закладів освіти (5 об'єктів), в тому числі нове будівництво споруд цивільного захисту та виконання внутрішніх опоряджувальних робіт, включаючи відновлення інженерних комунікацій;

Управління відходами – позитивний ефект за рахунок вивезення та захоронення побутових відходів; проведення заходів з захоронення відходів від аварійно-рятувальних робіт; придбання обладнання, техніки, машин, механізмів для збирання, перевезення відходів, що утворилися через пошкодження (руйнування) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій. Ймовірний негативний вплив у зв'язку зі збільшення обсягів відходів при перевантажених полігонах для зберігання та захоронення відходів.

Техногенна та екологічна безпека – позитивний вплив за рахунок посилення системи запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних погодних явищ організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від надзвичайних ситуацій, а також під час можливого ведення воєнних дій; забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб виконавчих органів міської ради та суб'єктів господарювання комунальної власності; здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях; створення і використання місцевого матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Реалізація Програми не передбачає заходів, що можуть спричинити негативний вплив на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду. Натомість, з метою збереження та відновлення зелених зон міста, заплановано розроблення проєктів утримання та реконструкції парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення, зокрема: «Парк ім. Шевченка», «Алея Слави», «Парк залізничної станції Запоріжжя-2» та «Парк Енергетиків».

Програма не передбачає завдань і діяльності, які могли б спричинити негативний вплив на наявні об'єкти рекреації та культурно-історичної спадщини.

Програма також спрямована на підвищення рівня суспільної екологічної свідомості. Результативність таких заходів важко визначити й оцінити, але від них можна очікувати тільки позитивних змін у поведінці громадян та їх ставленні до довкілля і свого здоров'я.

При реалізації Програми не очікується погіршення існуючого стану навколишнього природного середовища. Позитивний екологічний ефект очікується за рахунок виконання природоохоронних, організаційно-технічних й інших заходів та зниження техногенного навантаження на міське середовище і здоров'я громадян міста.

Реалізація Програми передбачає фінансування міських цільових програм, спрямованих на життєзабезпечення, відновлення інфраструктури та підтримку населення. Ймовірні ризики впливу на довкілля та здоров'я населення оцінюються як несуттєві, за умови обов'язкового дотримання екологічного законодавства, зокрема Законів України «Про охорону навколишнього

природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України» та про «Стратегічну екологічну оцінку».

Впровадження Програми не створює нових значних негативних наслідків для довкілля. Основні ризики (забруднення повітря, деградація ґрунтів, вплив на водні ресурси) пов'язані з існуючим техногенним навантаженням та наслідками воєнних дій.

Заходи Програми мають переважно позитивний або нейтральний вплив, оскільки спрямовані на:

- усунення джерел забруднення (модернізація ЖКГ, екологічний транспорт);
- підвищення стійкості (енергоефективність);
- забезпечення виконання зобов'язань щодо охорони природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі через планування робіт з урахуванням природоохоронних режимів.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Головними екологічними проблемами, що мають відношення до Програми є: захист атмосферного повітря; необхідність відновлення та модернізація головних споруд та мереж інженерної інфраструктури (зливова каналізація, централізоване водопостачання та водовідведення), розвиток системи поводження з побутовими й промисловими відходами, збереження природних рослинних ресурсів та збільшення кількості зелених насаджень загального користування.

Перелік екологічних проблем м. Запоріжжя:

- ✓ забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від промислових підприємств та автотранспорту.

Запоріжжя є одним з найбільших промислових центрів України зі значним виробничим потенціалом. При цьому велика частина промислових підприємств розташована в центрі житлових забудов, що формує основне техногенне навантаження на навколишнє середовище міста.

Основними чинниками забруднення атмосферного повітря міста залишаються:

- застарілі технології та устаткування, на базі яких функціонують підприємства, і які вже не в змозі забезпечити дотримання встановлених законодавством нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- великі обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від неорганізованих джерел, які сприяють значній загазованості житлових районів;
- ворожі снаряди, які влучають у нашу критичну інфраструктуру, житлові будинки та промислові підприємства;
- збільшення кількості і погіршення технічного стану автомобільного парку, незадовільна якість палива, відставання темпів розвитку вулично-шляхової

мережі, труднощі обліку великої кількості автотранспорту, як джерела забруднення атмосфери (приватний автотранспорт, транзит).

Автомобільний транспорт є джерелом небезпечних хімічних забруднень атмосферного повітря. На рівень забруднення викидами від транспортних засобів впливають інтенсивність та умови їхнього руху. Рівень загазованості залежить від кількості перехресть, від інтенсивності руху автомобілів, ширини і рельєфу вулиць, швидкості вітру тощо. Істотним є вплив дорожніх умов, як постійних, до яких відносять склад дорожнього покриття, план траси, подовжній і поперечний профіль, ширина проїзної частини, перетинання доріг, так і перемінних (ступінь рівності дорожнього покриття, коефіцієнт зчеплення коліс з дорогою, видимість дороги тощо).

У рамках виконання Програми не передбачається створення нових підприємств зі значними обсягами викидів у атмосферне повітря. Разом з тим, прийнята Програма охорони довкілля щодо поетапного зниження викидів забруднюючих речовин суб'єктами господарювання м. Запоріжжя спрямована на реалізацію державної політики України в галузі охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки, захисту життя та здоров'я населення мешканців міста від негативного впливу, обумовленого забрудненням атмосферного повітря, для досягнення Глобальних цілей сталого розвитку в умовах промислового виробництва.

✓ забрудненням водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств, підприємств житлово-комунального господарства.

Один із основних шляхів екологізації промисловості полягає в очищенні викидів і стоків від забруднення.

ПрАТ «Запоріжжкокс» працює по безстічній системі водопостачання. Всі виробничі, господарсько-побутові та зливові води з території підприємства і частини вулиці Діагональне шосе збираються, проходять очистку на очисних спорудах біохімічного очищення та використовуються на гасіння коксу та підживлення системи оборотного водопостачання. За рахунок повернення у виробництво очищених стічних вод підприємством вирішена проблема техногенного навантаження на водні ресурси.

З метою раціонального використання водних ресурсів підприємства ПрАТ «Запорізький абразивний комбінат», ПрАТ «Укрграфіт», АТ «Запорізький завод феросплавів» використовують для технологічних потреб зливові води, які очищено на очисних спорудах.

Причиною неякісного очищення стічних вод на очисних спорудах підприємств житлово-комунального господарства є застарілі технології, фізична і моральна зношеність обладнання і споруд, несвоєчасне проведення поточних і капітальних ремонтів, відсутність матеріальних ресурсів для оновлення, реконструкції, розширення та підтримання в належному стані очисних споруд.

Програма передбачає упорядкування існуючих систем водовідведення та покращення стану каналізаційних мереж і споруд, що матиме позитивний вплив на екологічний стан і якість поверхневих водних об'єктів.

✓ поводженням з відходами I-III класів небезпеки.

У м. Запоріжжя зосереджено значну кількість підприємств важкої промисловості. У зв'язку з цим складною залишається проблема накопичення відходів.

Масштабність ресурсовикористання і енергетично-сировинної спеціалізації економіки міста в цілому сприяють значному утворенню і накопиченню відходів виробництва і споживання. З метою зменшення обсягів розміщених відходів, які утворюються практично на всіх підприємствах – основних забруднювачах, підприємствами здійснюються заходи з подальшої їх утилізації, оброблення (перероблення).

Програма передбачає заходи з управління відходами в частині їх збору та перевезення.

✓ відновлення відходів металургійної, енергетичної та інших галузей промисловості.

На території міста знаходиться значна кількість підприємств хімічної, машинобудівної, важкої промисловості та підприємств з виробництва та розподілення електроенергії, газу, тепла, води та гірничодобувного комплексу.

Питання накопичення та утилізації промислових відходів має загальнодержавне значення, оскільки більша частина відходів містить шкідливі для навколишнього природного середовища та людини речовини. Вирішення проблеми утилізації відходів – це очищення довкілля від токсичних речовин та отримання при цьому корисних продуктів, як економічного ефекту. Додатково, за наявності фінансування (за рахунок інвесторів або партнерів) на реалізацію проєктів: «Підприємство з переробки будівельних відходів» та «Будівництво сміттєпереробного заводу», – проблему з відходами у місті буде вирішено;

✓ значний ризик виникнення надзвичайних ситуацій природного, техногенного та іншого характеру.

Через російську збройну агресію погіршується стан атмосферного повітря відбувається забруднення та засмічення земель. Все це, прямо чи опосередковано негативно впливає на стан здоров'я людей громади та погіршує екологічну ситуацію.

З метою зменшення негативних наслідків воєнних дій Програмою визначено зростання рівня безпеки територіальної громади шляхом створення і використання місцевого матеріального резерву, приведення у готовність захисних споруд цивільного захисту комунальної форми власності, забезпечення оповіщення та інформування населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій.

На стан здоров'я населення впливають не тільки стан навколишнього середовища, позитивні та негативні процеси, які протікають в суспільстві і природному середовищі, а й спосіб життя, спадковість, умови праці та ефективність функціонування системи охорони здоров'я.

Негативний вплив на здоров'я населення від впровадження заходів документа державного планування не очікується.

Разом з тим, Програмою «Охорона здоров'я міста Запоріжжя» передбачено подальше впровадження медичних послуг з первинної медичної допомоги, яке передбачає підвищення ефективності роботи центрів первинної медико-

санітарної допомоги, доступності послуг для пацієнтів, надання комплексних лікувальних, паліативних і профілактичних послуг, раціональне використання медичних технологій та лікарських засобів, лікувального харчування, виробів медичного призначення, забезпечення безпечних рівнів санітарно-гігієнічних умов життєдіяльності мешканців міста та підвищення рівня їх суспільної екологічної свідомості та обізнаності.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Програму розроблено з урахуванням основних державних пріоритетів і зобов'язань у сфері охорони довкілля. Такі пріоритети і зобов'язання визначені законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», Водним та Земельним кодексами України тощо.

Метою національної екологічної політики є стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

Цілі Програми кореспондуються зі стратегічними цілями з охорони довкілля і охорони здоров'я населення та реалізовуватимуться відповідно до:

- Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р;
- Водної стратегії України на період до 2050 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134;
- Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р (зі змінами);
- Рішення національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 № 111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері на першочергові заходи щодо їх нейтралізації»;
- Оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (зі змінами);
- Цілій Сталого розвитку, затверджених 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолюція від 25.09.2015 70/1), з урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та розпорядження Кабінету Міністрів України від

29.11.2024 № 1190-р «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні»;

- Ріо – Конвенцією та інших міжнародних угод природоохоронного спрямування;

- Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179 (зі змінами);

- Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 02.06.2021 № 225/2021;

- інших нормативно-правових актів.

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік враховує вищезазначені зобов'язання шляхом інтеграції їхніх цілей у свої програмні заходи:

1. Управління відходами (ЗУ «Про управління відходами», Національний план до 2033):

- Шлях врахування: фінансування заходів щодо роздільного збору, оброблення та перероблення відходів, а також виконання заходів з захоронення відходів від аварійно-рятувальних робіт, що забезпечує запобігання негативним наслідкам для ґрунтів та підземних вод.

2. Водні ресурси (Водна стратегія України до 2050):

- Шлях врахування: забезпечення поліпшення стану водних об'єктів через фінансування капітальних ремонтів та модернізації систем водопостачання та водовідведення (КП «Водоканал»), що є критично важливим для зменшення обсягів скидів забруднених зворотних вод у р. Дніпро та дотримання вимог Водного кодексу.

3. Клімат та Енергоефективність (Цілі Сталого Розвитку, ЗУ «Про Основні засади екологічної політики»):

- Шлях врахування: розробка Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК) та Муніципального енергетичного плану, а також впровадження Схеми теплопостачання. Ці заходи спрямовані на скорочення енергоспоживання та, як наслідок, на зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин та парникових газів, сприяючи досягненню Цілей Сталого Розвитку № 13 («Боротьба зі зміною клімату»).

4. Біорізноманіття та Ландшафт (Ріо-Конвенції, ЗУ «Про ПЗФ України»):

- Шлях врахування: фінансування Програми розвитку та обслуговування зеленого господарства, що передбачає охорону та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття міста, а також догляд за об'єктами природно-заповідного фонду місцевого значення, запобігаючи деградації ґрунтів.

5. Охорона Здоров'я Населення (Стратегія людського розвитку):

- Шлях врахування: інтеграція Програми «Охорона здоров'я міста Запоріжжя» для покращення матеріально-технічної бази закладів, що підвищує доступність кваліфікованої медичної допомоги. Одночасно заходи з моніторингу атмосферного повітря

(встановлення нових пунктів спостережень) є прямим інструментом для запобігання негативному впливу забруднення на здоров'я.

Таким чином, Програма, через свої цільові програми, забезпечує пряму кореспонденцію з національними та міжнародними екологічними зобов'язаннями.

Правові засади в сфері управління відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами», розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року» та іншими законодавчими актами, які розроблено для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та управління відходами.

Процедура ОВД

Напрями діяльності Програми реалізуються через здійснення конкретних заходів. Серед цих заходів можуть бути заходи, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких заходів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

Відповідно до вимог чинного законодавства, проєкт Програми відповідає таким зобов'язанням у сфері охорони довкілля:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- запобігання надзвичайним ситуаціям природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків;
- ліквідація негативних факторів впливу на навколишнє природне середовище;
- підвищення комфортності сформованої міської забудови за рахунок її реконструкції, відновлення і модернізації;
- охорона та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття;
- вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- підвищення рівня суспільної екологічної свідомості;
- управління відходами.

Забезпечення вищезазначених зобов'язань відбуватиметься шляхом реалізації наступних заходів:

- розробки Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК) м. Запоріжжя до 2030 (2050) року;
- розробки Плану Зеленого Відновлення міста Запоріжжя в рамках технічної підтримки Північної екологічної фінансової корпорації NEFCO;

- розробки Муніципального енергетичного плану м. Запоріжжя в рамках співпраці з Програмою «Забезпечення енергопостачання, підвищення стійкості та сполучення» (SPARC);
- впровадження Схеми теплопостачання м. Запоріжжя;
- впровадження засобів обліку витрат та регулювання споживання води та теплової енергії;
- здійснення наданих законодавством повноважень у сфері контролю за дотриманням законодавства про благоустрій;
- проведення заходів з захоронення відходів від аварійно-рятувальних робіт;
- виконання заходів, пов'язаних із попередженням та ліквідацією надзвичайних ситуацій;
- поліпшення стану водних об'єктів, ліквідація негативних факторів впливу на навколишнє природне середовище;
- організація встановлення нових пунктів спостережень за забрудненням атмосферного повітря (автоматизованих) для індикативних вимірювань;
- охорони та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50- 100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Оцінка ймовірних наслідків реалізації Програми базується на принципі тісного взаємозв'язку та взаємозалежності всіх компонентів довкілля. Зокрема, незадовільний стан атмосферного повітря, зумовлений значними обсягами промислових викидів (пилу, фенолу, формальдегіду), безпосередньо корелює з показниками здоров'я населення, підвищуючи ризики захворюваності дихальної та серцево-судинної систем. Синергічний ефект взаємодії забрудненого повітря та кліматичних факторів (зокрема, літніх температурних аномалій) посилює негативний вплив на вразливі верстви населення та міську флору, що потребує компенсаційного розвитку зелених зон.

Водночас, критичні зміни стану водних ресурсів внаслідок підриву Каховської ГЕС у взаємодії з антропогенним навантаженням створюють вторинні наслідки для біорізноманіття та природних територій, що входять до Смарагдової мережі. Зміна рівня ґрунтових вод та якості поверхневих вод безпосередньо впливає на стан прибережних ґрунтів та умови існування фауни. Таким чином, реалізація програмних заходів (реконструкція парків, модернізація інфраструктури) спрямована на розрив негативних ланцюгів взаємодії цих факторів, забезпечуючи перехід від накопичення екологічної шкоди до сталого відновлення екосистем міста та покращення безпеки життєдіяльності населення.

Можливі наслідки від реалізації Програми для довкілля та здоров'я населення, для територій з природоохоронним статусом, вказані у нижченаведеній таблиці. Очікуваний вплив кожного типу діяльності, що вказаний у Програмі, визначено стосовно кожного екологічного компоненту, зазначеного в Законі про СЕО. Відповідно до пункту 6 ст. 1 наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення означають «будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води,

ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів». Узагальнені висновки щодо можливих наслідків від реалізації Програми для довкілля та здоров'я населення також наведено в таблиці.

Ймовірні наслідки для довкілля та здоров'я населення виконання завдань, передбачених Програмою

Ймовірні наслідки		Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірно	Ні	
Повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			X	
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			X	
3	Погіршення якості атмосферного повітря?			X	
4	Появу джерел неприємних запахів?			X	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			X	
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			X	
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			X	
8	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			X	
9	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населення?			X	
10	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			X	
11	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			X	
12	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			X	
13	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			X	
14	Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			X	
15	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			X	
16	Забруднення підземних водоносних горизонтів?			X	
Відходи					
17	Збільшення кількості утворюваних побутових відходів?			X	

Ймовірні наслідки		Негативний вплив			Пом'якшен ня стану
		Так	Ймовірно	Ні	
18	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			X	
19	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			X	
20	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів управління відходами?			X	
21	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			X	
Земельні ресурси					
22	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			X	
23	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			X	
24	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			X	
25	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			X	
26	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			X	
27	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			X	
Біорізноманіття					
28	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			X	
29	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			X	
30	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			X	
Рекреаційні зони та культурна спадщина					
31	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			X	
32	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			X	
33	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			X	
Населення та інфраструктура					
34	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		X		+
35	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		X		+

Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення стану
	Так	Ймовірно	Ні	
36 Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			X	
37 Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?		X		+
38 Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?		X		+
39 Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			X	
Екологічне управління та моніторинг				
40 Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			X	
41 Погіршення екологічного моніторингу?			X	
42 Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			X	
43 Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			X	
Інше				
44 Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			X	
45 Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			X	
46 Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			X	
47 Суттєве порушення якості природного середовища?			X	
48 Поява можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			X	
49 Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			X	

**Висновки щодо можливих наслідків від реалізації
Програми для довкілля та здоров'я населення**

Атмосферне повітря	Програма декларує збереження екологічного балансу і захист довкілля
Водні ресурси	Програма не передбачає створення нових об'єктів із збільшенням скидів зворотних вод у водні джерела та інші заходи, що можуть спричинити негативний вплив на стан водних об'єктів. Програма передбачає поліпшення стану водних об'єктів, ліквідацію негативних факторів впливу на навколишнє природне середовище шляхом придбання технологічного обладнання для каналізаційних насосних станцій та мереж каналізації для заміни такого, що використало свої технічні можливості
Відходи	Програма передбачає низку завдань, виконання яких пов'язано з утворенням відходів (зокрема, капітальні, поточні ремонти та реконструкції тощо). Збільшення кількості відходів може бути за

	рахунок розчистки та утилізації зруйнованих або пошкоджених об'єктів внаслідок ворожих обстрілів. Водночас, Програма передбачає заходи в частині перевезення відходів
Земельні ресурси	Програма не передбачає діяльності, яка може змінити характеристики рельєфу, посилити вітрову чи водну ерозію ґрунтів, чи спровокувати зсуви та провали. Перед проведенням будь-яких робіт, пов'язаних з впливом на земельні ресурси, будуть проведені вишукувальні роботи, в результаті яких визначиться необхідність зняття родючого шару ґрунту (за наявності) або відсутність такої необхідності
Біорізноманіття	Програма не передбачає завдань і діяльності, які могли б вплинути на видове і біотопне різноманіття. У Програмі заплановані заходи з озеленення міста, що матиме позитивний ефект для здоров'я населення
Природоохоронні території і об'єкти, територія Смарагдової мережі UA0000106 - Kakhovske Reservoir	Виконання заходів Програми не спричинятиме додаткове техногенне навантаження на об'єкти тваринного, рослинного світу на території Смарагдової мережі, оскільки не передбачається будівництво промислових та інших об'єктів, розвиток господарської діяльності, які можуть призвести до негативного впливу
Рекреаційні зони та культурна спадщина	Програма не передбачає завдань і діяльності, які могли б спричинити негативний вплив на наявні об'єкти рекреації та культурно-історичної спадщини. Разом з тим, реалізовуватиметься захід «збереження пам'яток культурної спадщини, розташованих на території м. Запоріжжя»
Населення та інфраструктура	Програма не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення. Разом з тим, передбачає відновлення пошкоджених житлових будинків, об'єктів критичної, соціальної інфраструктури, підтримку та соціальне забезпечення населення, в т.ч. внутрішньо переміщених осіб
Екологічне управління та моніторинг	Програма не передбачає змін у механізмах та інструментах екологічного контролю і моніторингу, які могли б погіршити стан екологічної безпеки. Програма передбачає продовження енергомоніторингу та управління споживанням енергетичних ресурсів бюджетними установами міста, що посилить систему екологічного управління й моніторингу

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення це будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

При дотриманні та виконанні захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин, малоімовірна.

Кумулятивні наслідки - нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання.

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту відсутні.

Оскільки реалізація Програми відбуватиметься в короткостроковий період, доцільно виділити такі наслідки:

Атмосферне повітря: виконання заходів з організації встановлення нових пунктів спостережень за забрудненням атмосферного повітря (автоматизованих) для індикативних вимірювань - призведе до зменшення забруднення повітря.

Біорізноманіття: виконання в рамках завдання «Охорона та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття» заходів з озеленення міста буде мати позитивний вплив на збереження біорізноманіття.

Відходи: придбання обладнання, техніки, машин, механізмів для збирання, перевезення відходів, що утворилися через пошкодження (руйнування) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій дозволить вирішувати проблему своєчасного вивозу будівельних відходів та відходів руйнувань.

Здоров'я населення: зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я та створення належних умов для надання первинної медико-санітарної допомоги сприятиме покращенню якості надання медичних послуг; заходи з озеленення позитивно вплинуть на стан здоров'я мешканців міста.

Більшість заходів Програми не матимуть негативного впливу на довкілля і здоров'я населення, інші заходи матимуть позитивний вплив і лише деякі заходи ймовірно матимуть помірний негативний вплив.

Таким чином, реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових значних негативних наслідків для довкілля.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Рівень деталізації Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік – це головним чином, рівень визначення цілей і завдань. У свою чергу, Програма складається з пріоритетів та напрямків діяльності по всіх сферах міського господарства та корелюється з бюджетом та бюджетними програмами в частині завдань і заходів (які за необхідністю проходять процедуру СЕО, ОВД).

У попередньому розділі проаналізовано та охарактеризовано ймовірні наслідки для довкілля, в тому числі й для здоров'я, які можуть бути результатом впровадження Програми. Зауважимо, що переважна більшість з них є нейтральними або позитивними стосовно довкілля. Реалізація передбачених Програмою інфраструктурних проєктів (зокрема, проєктів будівництва, енергомодернізації будівель житлового фонду та громадських споруд, ремонту

та реконструкції доріг тощо) матиме негативний вплив на певні компоненти навколишнього природного середовища, але такий вплив буде точковим, короткочасним та контрольованим. Реалізація заходів має здійснюватися при неухильному дотриманні вимог чинного законодавства й регуляторної бази і тому не спричинить понаднормативного впливу на довкілля.

Для запобігання та мінімізації негативних наслідків для довкілля в Програмі передбачені загальні цілі або завдання, які будуть трансформовані в конкретні заходи при реалізації Програми, а саме в таких сферах:

- атмосферне повітря: скорочення викидів в атмосферне повітря за рахунок оновлення рухомого складу міського транспорту (придбання нової, сучасної, економічної та екологічної техніки: багатомісні електробуси та тролейбуси з автономним ходом); ремонт теплових мереж, технологічного устаткування тощо, що дозволить знизити навантаження на атмосферне повітря, за рахунок зменшення витрат палива (подальше впровадження Схеми теплопостачання м. Запоріжжя); після ремонту та реконструкції доріг середня швидкість руху автотранспорту зросте, заторів стане менше, а отже зменшиться використання палива; організація встановлення нових пунктів спостережень за забрудненням атмосферного повітря (автоматизованих) для індикативних вимірювань;

- земельні ресурси: виконання заходів із запобігання забрудненню ґрунтів стічними водами;

- водні ресурси: запобігання виникненню аварійних ситуацій на каналізаційних спорудах та насосних станціях та недопущення скиду неочищених стічних вод на поверхню ґрунту та до р. Дніпро (придбання технологічного обладнання для каналізаційних насосних станцій та мереж каналізації для заміни такого, що використало свої технічні можливості); встановлення технологічного обладнання для каналізаційних насосних станцій та мереж каналізації в КП «Водоканал» Запорізької міської ради;

- біорізноманіття: відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття, догляд за об'єктами зеленого господарства, озеленення міста;

- відходи: придбання обладнання, техніки, машин, механізмів для збирання, перевезення відходів, що утворилися через пошкодження (руйнування) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій; проведення заходів з захоронення відходів від аварійно-рятувальних робіт;

- екологічне управління та моніторинг: енергомоніторинг та управління споживанням енергетичних ресурсів бюджетними установами міста на базі електронної платформи; впровадження системи енергетичного менеджменту в підприємствах, організаціях установах та закладах Запорізької міської ради, що фінансуються за рахунок коштів бюджету Запорізької міської територіальної громади; розробка Плану Зеленого Відновлення міста Запоріжжя в рамках технічної підтримки Північної екологічної фінансової корпорації NEFCO; розробка Муніципального енергетичного плану м. Запоріжжя в рамках співпраці з Програмою «Забезпечення енергопостачання, підвищення стійкості та сполучення» (SPARC); реалізація субпроєкту «Комплексний проєкт з термомодернізації бюджетних будівель в м. Запоріжжя», який фінансується за

рахунок Європейського інвестиційного банку по проєкту «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України» – термомодернізація 4 закладів освіти (5 об'єктів); розроблення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК) м. Запоріжжя до 2030 (2050) року, підвищення рівня суспільної екологічної свідомості;

- населення та інфраструктура: забезпечення безпеки життєдіяльності мешканців міста; надання підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам; надання молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам пільгових довготермінових кредитів на будівництво (реконструкцію) і придбання житла; облаштування місць тимчасового перебування внутрішньо переміщених (евакуйованих) осіб; облаштування найпростіших укриттів; проведення просвітницьких кампаній та профілактичних заходів, спрямованих на ведення здорового способу життя, зміцнення імунітету; покращення та оновлення матеріально-технічної бази медичних закладів; створення безпечного освітнього простору в закладах освіти міста; проведення капітальних ремонтів у закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти; поступове відновлення зруйнованого житла та об'єктів критичної інфраструктури міста; проведення поточних та капітальних ремонтів існуючого житлового фонду міста; надання фінансової підтримки мешканцям м. Запоріжжя, житло яких було зруйновано або непридатне до проживання внаслідок ракетних обстрілів, диверсії, спричинених військовою агресією російської федерації; забезпечення роботи груп з гуманітарного резерву у 107 Територіальних інформаційних центрах на базі закладів загальної середньої освіти в усіх семи районах міста тощо;

- територія Смагдової мережі: скорочення викидів в атмосферне повітря за рахунок оновлення рухомого складу міського транспорту (заміна на багатомісні електробуси та тролейбуси з автономним ходом), відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття, запобігання забрудненню ґрунтів та акваторії р. Дніпро стічними водами тощо, сприятимуть зменшенню впливу від планової діяльності на територію мережі;

- рекреаційні зони та культурна спадщина: збереження пам'яток культурної спадщини, розташованих на території м. Запоріжжя; організація та проведення загальноміських свят, відзначення державних пам'ятних дат та історичних подій; проведення заходів задля промоції міста та розвитку культурного потенціалу міста тощо;

- інше: створення матеріального резерву для забезпечення проведення заходів з попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; забезпечення експлуатації та утримання споруд цивільного захисту; організація роботи з дообладнання підвальних приміщень для укриття населення; забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб виконавчих органів міської ради та суб'єктів господарювання комунальної власності; створення та підтримання у постійній готовності місцевої системи централізованого оповіщення; виконання заходів із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік є типовим планувальним документом, розроблення та виконання якого, на щорічній основі, передбачені Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету» трансформує положення вказаного Закону у практичну площину. Цією Постановою затверджено «Типову структуру програми економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, району, міста на наступний рік» та визначено лише два пріоритети розвитку громад адміністративних одиниць – соціальний та економічний.

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік розроблена відповідно до вищенаведених законодавчих актів та з урахуванням вимог чинного законодавства, серед яких екологічні вимоги є обов'язковими. Ці вимоги спрямовані на збалансоване використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

При здійсненні стратегічної екологічної оцінки використано наступні методи: статистичний метод (виконано збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників); метод екстраполяції, який є ефективним саме при короткостроковому прогнозуванні (вивчення кількісних та якісних параметрів за попередні роки з подальшим логічним продовженням тенденцій розвитку в прогнозованому періоді); метод моделювання (проведення оцінки впливу Програми на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення).

У процесі СЕО розглянуто такі сценарії розвитку: I гіпотетичний «нульовий» сценарій, за яким Програма не затверджується та екологічні проблеми і поточний стан довкілля, у тому числі здоров'я населення, залишаються незмінним або можуть погіршити існуючу екологічну ситуацію; II сценарій, за яким затверджується проєкт Програми, який включає лише ті завдання та заходи, які не чинять будь-якого негативного впливу на довкілля; III сценарій – затвердження проєкту Програми з урахуванням змін, які будуть запропоновані за результатами проведення СЕО.

При гіпотетичному «нульовому» сценарії нинішній стан речей залишиться незмінним. Це означає відтермінування вирішення екологічних проблем, посилення негативних тенденції щодо захворюваності та смертності населення, зниження якості та комфортності проживання на території громади.

У випадку відмови від прийняття Програми поступальний рух у напрямку сталого розвитку та підвищення рівня екологічної безпеки навколишнього середовища, умов життєдіяльності та здоров'я населення буде припинено. Будуть відсутні умови для розвитку системи управління відходами, не буде

правових підстав передбачати кошти бюджету на природоохоронні заходи та заходи із озеленення. Зменшення уваги до природоохоронних територій та об'єктів призведе до їх занедбання, зменшення біорізноманіття флори та фауни. Головною потенційною загрозою гіпотетичного «нульового» сценарію є відсутність збалансованого економічного, соціального та екологічного розвитку громади.

За другим сценарієм передбачається затвердження альтернативного проєкту Програми, який включає лише ті завдання та заходи, які не чинять жодного негативного впливу на довкілля, навіть незначного тимчасового короткострокового. У цьому випадку до альтернативного проєкту Програми не будуть включені завдання, пов'язані з відбудовою й реконструкцією інженерної інфраструктури, житлового фонду, промислових об'єктів тощо, оскільки роботи, пов'язані з відновленням, модернізацією, будівництвом можуть мати потенційний тимчасовий короткостроковий негативний вплив на довкілля (забруднення прилеглих територій під час будівництва, пошкодження ґрунтів пересуванням великогабаритної техніки, збільшення викидів парникових газів в атмосферу внаслідок скупчення пересувних джерел забруднення, збільшення шумового навантаження на окремих територіях тощо).

Разом з тим, затвердження проєкту Програми відповідно до другого альтернативного сценарію не забезпечить повноцінну життєдіяльність населення нашої громади, як такої що, страждає від бойових дій внаслідок війни, оскільки не відбуватиметься відновлення та модернізація інфраструктури (сфери охорони здоров'я, систем водопостачання та водовідведення, термомодернізація будівель тощо). Це в свою чергу може негативно позначитися на здоров'ї населення, відтік населення поза межі міста, стати причиною занедбання природоохоронних територій. Можна зробити висновок, що затвердження проєкту Програми відповідно до другого альтернативного сценарію, не дасть можливості забезпечити охорону та збереження довкілля і здоров'я населення.

Проте, в проєкті Програми, який пропонується до затвердження, враховано вирішення ключових проблем, які впливають на інфраструктуру, безпекове середовище, економіку, довкілля, здоров'я населення, та заплановано завдання для вирішення цих викликів.

Виконання заходів Програми несуттєво вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину. Це означає, що реалізація Програми сприятиме гармонізації економічної, соціальної і екологічної складових розвитку громади та підвищенню рівня її збалансованості і стійкості.

III сценарій передбачає врахування змін/доповнень до проєкту Програми, які будуть запропоновані за результатами проведення СЕО.

В інтересах досягнення головної мети Програми, спрямованої на стабілізацію економіки, зростання рівня безпеки та добробуту мешканців міста Запоріжжя, забезпечення функціонування всіх сфер життєдіяльності громади в сучасних умовах, найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованого проєкту Програми з урахуванням змін/доповнень.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Моніторинг проводитиметься відповідно до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272. Моніторинг базується на розгляді цільових показників для кожного сектору міського розвитку та аналізі досягнення запланованих результатів. Система запропонованих в Програмі цільових індикаторів включає екологічні індикатори та індикатори здоров'я населення.

При здійсненні моніторингу основну увагу необхідно приділяти заходам, передбаченим у сфері охорони довкілля для досягнення стійкості природного середовища до антропогенних навантажень та забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов життєдіяльності населення.

Моніторинг базуватиметься на розгляді окремих показників (індикаторів), які демонструють наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення:

Показники (індикатори)	Од виміру	Показник 2024 року	Прогноз на 2026 рік
У сфері охорони атмосферного повітря			
обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами	тис. т/рік	53,8	Тенденція до збільшення
У сфері збереження та сталого використання водних ресурсів			
використання свіжої води	млн куб.м/рік	122,4*	Тенденція до збільшення
загальне водовідведення:		98,4*	збільшення
всього	млн куб.м/рік	0,21*	(по
- забруднених	млн куб.м/рік	15,16*	м. Запоріжжя
- нормативно чистих	млн куб.м/рік	81,01*	Тенденція до зменшення)
- нормативно очищених			
У сфері управління відходами			
утворення відходів I-IV класів небезпеки	тис. т	1 392,2	Тенденція до зменшення
видалено у спеціально відведені місця та об'єкти	тис. т	369,9	
спалено відходів	тис. т	0,9	
обсяг відновлених відходів**	тис. т	-	
загальний обсяг, накопичених протягом експлуатації, у місцях видалення відходів**	тис. т	-	
У сфері охорони здоров'я населення			
показник народжуваності**	‰	-	
показник малюкової смертності**	‰	-	

укомплектованість штатних лікарських посад фізичними особами ЗОЗ, підпорядкованих ЗМР	%	80	Стабілізація показника
---	---	----	------------------------

У сфері енергетичної та екологічної ефективності

кількість об'єктів енергомоніторингу в системі енергоменеджменту міської ради	од.	523	Зменшення кількості
зменшення енергоспоживання на об'єктах бюджетної сфери, що утримуються за рахунок бюджету ЗМТГ***	%	34,2	Подальше зменшення
кількість проведених заходів, спрямованих на підвищення рівня суспільної екологічної свідомості	од.	2	Збільшення заходів

У сфері реалізації природоохоронних заходів

обсяг фінансування на виконання природоохоронних заходів	тис. грн	23 708,570	Збільшення обсягу
--	----------	------------	-------------------

*дані по Запорізькій області у зв'язку з тим, що не передбачено узагальнення даних по м. Запоріжжя;

**відсутня інформація;

***у порівнянні з базовим 2016 роком, що передував початку запровадження енергомоніторингу.

Моніторинг наслідків виконання Програми здійснюватиметься шляхом збору та аналізу інформації від Головного управління статистики у Запорізькій області та інших наявних джерел.

Здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, за запропонованими показниками, дасть можливість своєчасно виявляти порушення і недоліки, відхилення показників та своєчасно опрацьовувати питання з метою їх усунення, готувати та оприлюднювати інформацію про хід (стан) реалізації Програми.

Результати моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, можуть використовуватися:

- для оприлюднення та інформування громадськості на офіційному веб- сайті один раз на рік та через рік після закінчення цього терміну;
- для відстеження фактичних заходів, результатів та наслідків реалізації Програми та їх узгодження з запланованими;
- для коригування плану дій щодо реалізації Програми у разі його відхилення від запланованого;
- для коригування заходів у разі виявлення наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку;
- для отримання інформації і даних, які можуть бути використані для удосконалення майбутніх оцінок (зокрема, для здійснення СЕО Програми соціально-економічного розвитку на наступні роки);
- для відстеження дотримання екологічних вимог при здійсненні заходів Програми;
- для оцінювання результативності та ефективності Програми;
- для оперативного прийняття необхідних управлінських рішень.

Здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, дозволить оперативно реагувати на негативні зміни, якщо такі виникнуть, та вчасно ухвалювати рішення щодо їх усунення та запобігання в майбутньому.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Враховуючи географічне місце розташування Запорізької міської територіальної громади на значній відстані від меж сусідніх держав, ймовірні транскордонні наслідки на довкілля, у тому числі для здоров'я населення відсутні.

11. Резюме

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік є декларативним документом державного планування місцевого значення.

Метою Програми є стабілізація економіки, зростання рівня безпеки та добробуту мешканців міста Запоріжжя, забезпечення функціонування всіх сфер життєдіяльності громади в сучасних умовах, запровадження елементів повоєнного відновлення, імплементація на місцевому рівні державної політики розвитку громад та територій України.

Цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2026 рік, відповідають меті, стратегічним та оперативним цілям Державної стратегії регіонального розвитку на 2021- 2027 роки та корелюються з іншими документами державного планування.

Завдання та заходи Програми розроблено на підставі міських цільових програм по всіх галузях міського господарства.

На 2026 рік визначено такі *пріоритетні напрямки розвитку*: відновлення муніципальної інфраструктури міського господарства та захист містян; забезпечення енергетичної стійкості; збереження та зростання економіки громади, сприяння розвитку підприємництва; розвиток людського капіталу на принципах доступності та інклюзії, надання якісних соціальних та публічних послуг; залучення інвестицій, співпраця з міжнародними партнерами.

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на території виконана на підставі аналізу інформації, звітів та статистичних даних, отриманих від органів виконавчої влади (Департамент захисту довкілля ЗОДА, Головного управління статистики у Запорізькій області, Запорізького обласного центру з гідрометеорології (дані метеостанції Запоріжжя), Відокремленого підрозділу «Запорізький відділ державної установи «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» та з інших джерел з відкритим доступом.

Екологічна ситуація в м. Запоріжжя сформована під впливом факторів, що пов'язані з функціонуванням потужного індустриального комплексу. Результати досліджень підтверджують, що виробничі джерела викидів мають домінуючий вплив на якість повітря в агломерації м. Запоріжжя.

Характеристика стану довкілля та тенденції свідчать про таке.

У 2024 році обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (без урахування вуглецю діоксиду) склали 53,8 тис. т, що становить 103,8% до обсягів викидів за 2023 рік.

Аналіз динаміки викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря свідчить про збільшення на 3,8% обсягів викидів в атмосферне повітря у 2024 році в порівнянні з 2023 роком. Збільшення відбулось за рахунок часткового поновлення роботи виробництв.

Основними водокористувачами в м. Запоріжжя обсяги скидання очищених до нормативних показників зворотних вод у водні об'єкти становить відповідно у 2024 проти 2023: ПАТ «Запоріжсталь» – 48,8 млн м³ проти 47,017 млн м³, КП «Водоканал» - 46,2 млн м³ проти 33,615 млн м³.

За результатами виконання промисловими підприємствами природоохоронних заходів на полігонах промислових відходів звільнилася частина території від відходів, зменшилася кількість відходів за рахунок їх утилізації або повернення у виробничий процес. Обсяги утворення промислових відходів I–IV класів небезпеки в порівнянні з 2023 роком зменшилися на 2,4%.

Населення міста демонструє стійку тенденцію до скорочення, оскільки смертність значно перевищує народжуваність. Динаміка і тенденція захворюваності м. Запоріжжя, в основному, така ж сама, як у країні та Запорізькій області та має відношення до забруднення довкілля. До хвороб, які можуть мати відношення до забруднення довкілля, слід віднести захворювання органів дихання (хронічний бронхіт та астма), інфекційні захворювання.

Головні екологічні проблеми міста залишаються такими, як у попередні роки та стосуються забруднення атмосферного повітря і водних ресурсів, головним чином внаслідок діяльності промисловості, комунального сектору та транспорту; генерування значних обсягів відходів виробництва і споживання та їх депонування у навколишньому середовищі замість переробки та повторного використання; ризик виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та іншого характеру. Серйозною довкільною проблемою є наслідки воєнних дій з боку російської федерації (погіршення атмосферного стану внаслідок вибухів, забруднення та засмічення земельних та водних ресурсів тощо).

Зважаючи на те, що Програма націлена на збалансоване функціонування та розвиток, оцінка ймовірних наслідків її впровадження на довкілля і здоров'я свідчить про несуттєвий вплив на різні сфери довкілля (водні та земельні ресурси, біорізноманіття, природоохоронні території, територія Смарагдової мережі, атмосферне повітря, управління відходами, техногенна та екологічна безпека). Реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля.

У процесі СЕО розглянуто такі сценарії розвитку:

I гіпотетичний «нульовий» сценарій, за яким Програма не затверджується та екологічні проблеми і поточний стан довкілля, у тому числі здоров'я населення, залишаються незмінним або можуть погіршити існуючу екологічну ситуацію;

II сценарій, за яким затверджується проєкт Програми, який включає лише ті завдання та заходи, які не чинять будь-якого негативного впливу на довкілля;

III сценарій – затвердження проєкту Програми з урахуванням змін, які будуть запропоновані за результатами проведення СЕО.

З огляду на віддаленість міста від кордонів, реалізація Програми не матиме ймовірних транскордонних наслідків.

Контроль виконання Програми здійснюватиметься за допомогою оцінювання її результативності та ефективності через відповідні індикатори для моніторингу наслідків для довкілля, в тому числі й для здоров'я людей (зокрема відстежуватимуться зміна обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, кількості утворених відходів, обсягів фінансування на виконання природоохоронних заходів, показників здоров'я населення тощо).

Результати моніторингу будуть використовуватися для коригування заходів Програми та щорічного інформування громадськості про досягнуті результати, наслідки для довкілля та здоров'я, вжиті заходи щодо усунення негативних проявів і тенденцій.

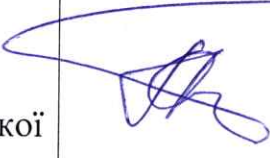
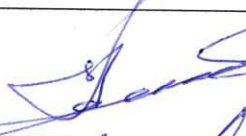
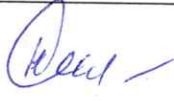
У цілому Програма розроблена з урахуванням зобов'язань, визначених чинним законодавством та враховує визначені ймовірні впливи на довкілля, передбачає мінімізацію та усунення негативних впливів і сприятиме сталому розвитку громади міста Запоріжжя.

Директор департаменту
економічного розвитку
Запорізької міської ради

Наталія НОВАК

СПИСОК ВИКОНАВЦІВ
ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
 члени робочої групи з проведення стратегічної екологічної оцінки Програми
 економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної
 громади на 2026 рік

Голова робочої групи директор департаменту економічного розвитку Запорізької міської ради		НОВАК Наталія Володимирівна
Заступник голови робочої групи начальник управління стратегічного та економічного розвитку департаменту економічного розвитку Запорізької міської ради		ПІСКОХА Оксана Олегівна
Секретар робочої групи головний спеціаліст відділу стратегічного планування та моніторингу управління стратегічного та економічного розвитку департаменту економічного розвитку Запорізької міської ради, секретар робочої групи		ПРОХОРЕНКО Наталія Дмитрівна
Члени робочої групи:		
директор комунальної установи «Інститут розвитку міста Запоріжжя» Запорізької міської ради		АГЕНТАЄВА Вікторія Володимирівна
кандидат технічних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи Інженерного навчально-наукового інституту Запорізького національного університету		БЄЛОКОНЬ Каріна Володимирівна
начальник управління з питань екологічної безпеки Запорізької міської ради		ЗОЛОТАРЬОВ Гліб Анатолійович
заступник директора департаменту з питань охорони здоров'я та медичного забезпечення Запорізької міської ради		КОЛЕСНИК Ольга Яківна
головний спеціаліст відділу стратегічного планування та моніторингу управління стратегічного та економічного розвитку департаменту економічного розвитку Запорізької міської ради		НАЙДЕН Неллі Миколаївна
депутат Запорізької міської ради, голова постійної комісії Запорізької міської ради з питань екології		СЕВАЛЬНЄВА Надія Олександрівна